

Bestemmingsplan
**SWF - 8 dorpen noord en
bedrijventerrein Wommels**

Omgevingsvergunningen

Wijzigingsplannen

Uw specialist in Bestemmingsplannen

Rood voor Rood - Ruimte voor Ruimte

Ruimtelijk advies

TOELICHTING

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK 1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Stukken bij het plan	5
1.3 Ligging en begrenzing plangebied	6
1.4 Huidig planologisch situatie	6
1.5 Leeswijzer	7
HOOFDSTUK 2 Planbeschrijving	9
2.1 Functionele structuur	9
2.2 Verkeersstructuur	10
2.3 Stedenbouwkundige opzet	13
HOOFDSTUK 3 Beleidskader	17
3.1 Rijksbeleid	17
3.2 Provinciaal en regionaal beleid	20
HOOFDSTUK 4 Omgevingsaspecten	27
4.1 Vormvrije mer-beoordeling	27
4.2 Milieuzonering	27
4.3 Bodem	28
4.4 Cultuurhistorie inclusief archeologie	28
4.5 Duurzame verstedelijking	34
4.8 Geluid	41
4.9 Geur	42
4.10 Kabels en leidingen	43
4.11 Lichthinder	43
4.12 Luchtkwaliteit	44
4.13 Verkeer en parkeren	44
4.14 Water	44
HOOFDSTUK 5 Juridische toelichting	47
5.1 Inleiding	47
5.2 Planregels	47
5.3 Procedure	50
5.4 Toelichting op de bestemmingen	51
HOOFDSTUK 6 Uitvoerbaarheid	57
6.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid	57

6.2	Economische uitvoerbaarheid	57
6.3	Grondexploitatie	57
Bijlage bij de toelichting.....		59
Bijlage 1	Advies FUMO	59
Bijlage 2	Groepsrisico LPG-tankstation	60
Bijlage 3	Advies brandweer.....	61
Bijlage 4	Watertoets	62
Bijlage 5	Reactienota vooroverleg	63
Bijlage 6	Reactienota zienswijzen.....	64

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Bestemmingsplannen worden periodiek herzien. Mogelijke aanleidingen hiervoor zijn: verouderde regels van het huidige plan, veranderd gebruik van het terrein, gewijzigde wetgeving en nieuwe inzichten. Een herziening van een bestemmingsplan is een actualisatie van een bestemmingsplan binnen een stad, wijk en/of dorp. Bij een dergelijke herziening is het uitgangspunt dat de opzet en het beleid voor het plangebied grotendeels gehandhaafd blijft. Daarnaast wordt op onderdelen de wenselijkheid van bepaalde ontwikkelingen (op onderdelen) opnieuw afgewogen en worden waar mogelijk tussentijdse afwijkingen en wijzigingen omgezet naar bij recht toegestane mogelijkheden.

De gemeente Súdwest-Fryslân heeft besloten bij actualisatie zo veel mogelijk gebieden mee te nemen in één plan. Dit ter voorbereiding op de Omgevingswet, waarbij gestreefd wordt naar één omgevingsplan voor de hele gemeente. De gemeente is hiervoor opgedeeld in een aantal gebieden.

Dit bestemmingsplan voorziet in de herziening van de geldende bestemmingsplannen voor de kernen:

- Britswert;
- Hidaard;
- Itens;
- Kûbaard;
- Reahûs;
- Rien;
- Waaksens;
- Wiuwert;

en het bedrijventerrein Wommels.

Het bestemmingsplan heeft een overwegend conserverend karakter. In dit plan zullen dan ook geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt die nog niet vervat zijn in een onherroepelijk bestemmingsplan of waarvoor anderszins een planologische procedure is afgerond of vergunning is verleend.

Overigens betekent het 'conserveren' niet dat dit bestemmingsplan geen enkele ontwikkeling mogelijk maakt. Kleinschalige ontwikkelingen blijven op basis van diverse flexibiliteitsbepalingen mogelijk. Daarnaast is het mogelijk om op ondergeschikte onderdelen af te wijken van de bouw- en gebruiksregels.

1.2 Stukken bij het plan

Het 'bestemmingsplan SWF - 8 dorpen noord en bedrijventerrein Wommels' bestaat uit de volgende stukken:

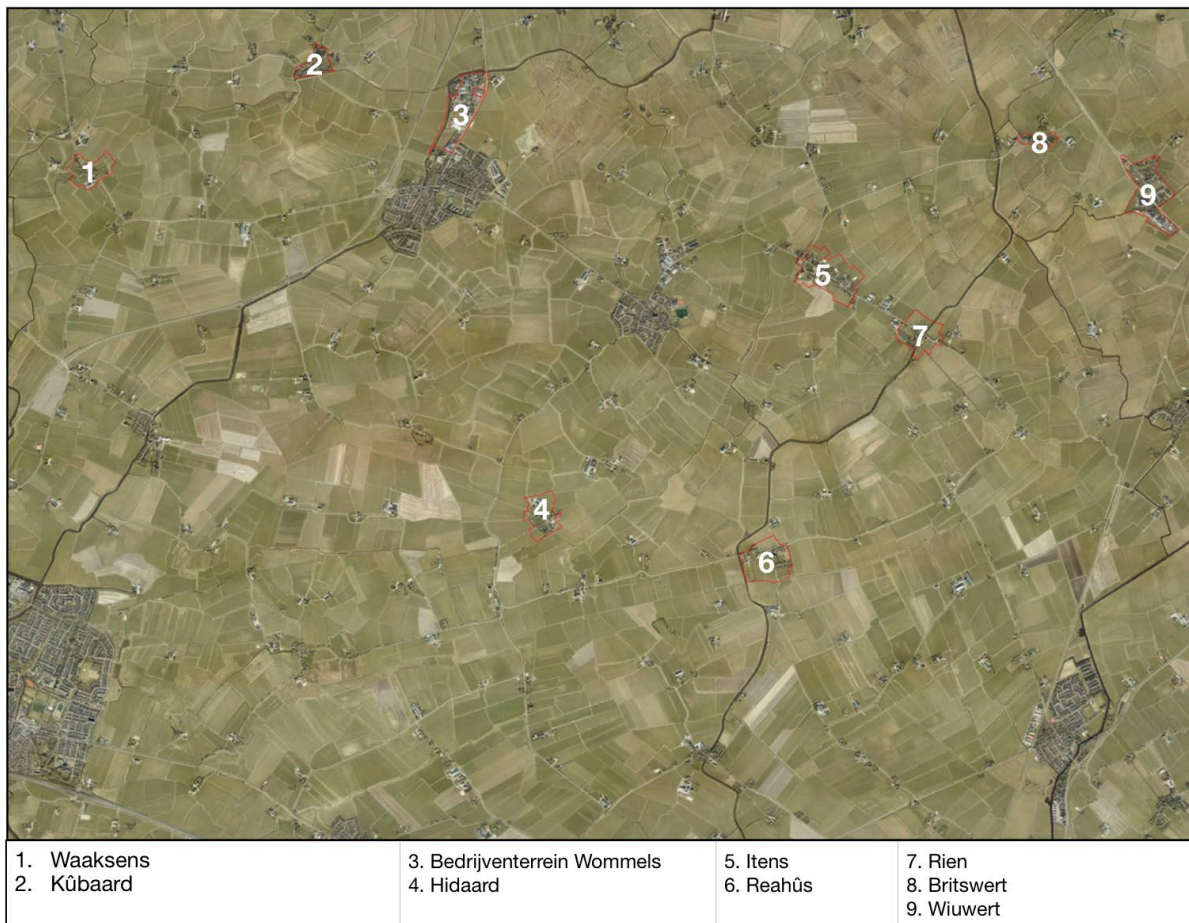
- toelichting;
- regels;
- verbeelding;
- bijlagen bij de toelichting;
  - bijlage 1: Advies FUMO
  - bijlage 2: Groepsrisico LPG-tankstation
  - bijlage 3: Advies brandweer
  - bijlage 4: Watertoets
  - bijlage 5: Reactienota vooroverleg

- bijlagen bij de regels;
  - bijlage 1: Lijst met beroepen en bedrijven;
  - bijlage 2: Staat van bedrijfsactiviteiten;
  - bijlage 3: Beschermd gezicht Rien;
  - bijlage 4: Lijst karakteristieke bouwwerken en monumenten.

Op de verbeelding zijn de bestemmingen van de in het plan opgenomen gronden aangegeven. De regels bepalen een juiste ontwikkeling en beheer van het plangebied. De toelichting hoort bij het plan. Hierin zijn de aan het plan ten grondslag liggende uitgangspunten en onderzoeken weergegeven.

1.3 Ligging en begrenzing plangebied

Het onderhavige bestemmingsplan heeft betrekking op de gronden die worden gerekend tot de in de paragraaf 1.1 genoemde kernen en het bedrijventerrein Wommels. In figuur 1.1 is de begrenzing en ligging van de plandelen globaal weergegeven. Voor de exacte begrenzing van de kernen en het bedrijventerrein wordt verwezen naar de verbeelding.

Figuur 1: Ligging en begrenzing plangebied

1.4 Huidig planologisch situatie

Voor het plangebied gelden, tot het van rechtskracht worden van dit bestemmingsplan, de volgende plannen:

Plan	Vaststellingsdatum
Beheersverordening 13 dorpen	20-06-2016
Beheersverordening bedrijventerrein Winsum, bedrijventerrein Wommels en woonlocatie Baard	30-06-2014
Bestemmingsplan Reahûs	02-03-2009
Bestemmingsplan Itens – herziening Tsjerkebuorren 7	15-10-2012
Bestemmingsplan Rien – herziening Molmawei 8	17-09-2012
Bestemmingsplan Wiuwert herinrichting Skatebaan	14-09-2015
Bestemmingsplan Wiuwert, Froonackerdyk 8	20-02-2012
Parapluplan parkeernormen SWF	08-11-2018
Dorpen Archeologie	14-12-2015

In de loop van de tijd zijn delen van de genoemde bestemmingsplannen ingevuld of herontwikkeld. Hiervoor zijn ofwel nieuwe bestemmingsplannen gemaakt, of zijn uitgebreide afwijkingsprocedures of wijzigingsprocedures gevoerd. De gebieden waarvoor dergelijke procedures zijn doorlopen worden in dit bestemmingsplan voorzien van een actuele regeling. In het plangebied zijn dit onder meer:

Plan/Vergunning	Vaststellings-/verleningsdatum
Wijzigingsplan Wiuwerter Opfeart	12-04-2011
Omgevingsvergunning Reahûs, Sânleansterdyk 6	29-05-2017
Omgevingsvergunning Buorren 3 te Hidaard	23-01-2019
Omgevingsvergunning De Opslach 3 te Rien	17-10-2018
Omgevingsvergunning Greate Buorren 45 te Kûbaard	03-10-2017
Omgevingsvergunning Sânleansterdyk 34 te Reahûs	11-03-2020

De geldende bestemmingsregelingen in de diverse bestemmingsplannen is toentertijd afgestemd op de toenmalig aanwezige functies en bebouwing. Globaal ging het daarbij om de volgende functies:

- Wonen;
- Maatschappelijk functies (scholen, kerken, dorpshuizen);
- Agrarische gronden en bedrijven;
- Niet-agrarische bedrijven en bedrijventerreinen;
- Sportvoorzieningen;
- Verkeersvoorzieningen;
- Structurele groen- en watervoorzieningen.

1.5 Leeswijzer

De plantoelichting geeft een toelichting op het bestemmingsplan, maar is geen juridisch onderdeel van het bestemmingsplan. De plantoelichting bevat achtereenvolgens de volgende hoofdstukken:

Hoofdstuk 1	Inleiding
Hoofdstuk 2	Planbeschrijving
Hoofdstuk 3	Beleidskader

Hoofdstuk 4   Omgevingsaspecten
Hoofdstuk 5   Juridische toelichting
Hoofdstuk 6   Uitvoerbaarheid

Bijlagen bij de toelichting

Bijlage 1 Advies FUMO
Bijlage 2 Groepsrisico LPG-tankstation
Bijlage 3 Advies brandweer
Bijlage 4 Watertoets
Bijlage 5 Reactienota vooroverleg
Bijlage 6 Reactienota zienswijzen

HOOFDSTUK 2 Planbeschrijving

Het plangebied bestaat uit de kernen Britswert, Hidaard, Itens, Kûbaard, Reahûs, Rien, Waaksens, Wiuwert en het bedrijventerrein Wommels. Deze hebben ieder hun eigen functionele structuur, verkeerstructuur en ruimtelijke opzet. In dit bestemmingsplan vormen deze de belangrijkste planuitgangspunten. Dit hoofdstuk licht het zo veel mogelijk toe. Enkele opvallende aspecten worden daarbij nadrukkelijk besproken.

2.1 Functionele structuur

2.1.1 Wonen

De kernen typeren zich als overwegend woongebied. Het gaat zowel om (historische) woonboerderijen als reguliere woningen. Wat betreft woningtypen gaat het met name om vrijstaande woningen. Andere woningtypen, zoals twee-onder-kapwoningen en rijenwoningen, komen slechts in beperkte mate voor en dan vooral in de wat grotere kernen (o.a. Wiuwert en Itens). Gestapelde woningen, woonschepen en woonwagens komen binnen het plangebied niet voor.

Op het bedrijventerrein Wommels komen met uitzondering van de woonboerderij aan de Walperterwei 49 geen reguliere woningen voor. Wel zijn er op de meeste percelen bedrijfswoningen aanwezig, die ten dienste staan van het ter plekke gevestigde bedrijf.

Bij diverse woningen wordt een aan-huis-verbonden beroep of bedrijf uitgeoefend, zoals een (financieel) adviesbureau of praktijkruimte.

2.1.2 Agrarische functies

Binnen het plangebied zijn diverse agrarische cultuurgronden aanwezig. Uitsluitend binnen de kernen Waaksens en Hidaard bevinden zich volwaardige agrarische bedrijven. Het gaat om grondgebonden veehouderijen, waarbij in de meeste gevallen een bedrijfswoning aanwezig is. Daarnaast bevinden zich in de kernen Itens en Rien kleinschalige agrarische bedrijfsbebouwing die voorzien zijn van een bouwvlak. Het gaat in deze gevallen niet om een volwaardig agrarisch bedrijf. Bedrijfswoningen zijn ter plaatse dan ook niet toegestaan.

2.1.3 Bedrijvigheid

Binnen het plangebied bevindt zich diverse bedrijvigheid. Het gaat om bedrijventerrein Wommels en de individuele bedrijven in Wiuwert, Itens en Kûbaard.

Het merendeel van de bedrijven kent maximale milieucategorie 3.1, met uitzondering van enkele bedrijfspercelen op bedrijventerrein Wommels en in Wiuwert waar zwaardere bedrijvigheid is toegestaan (max. 3.2). Van gezoneerde terreinen is binnen het plangebied geen sprake. De bedrijven vallen dan ook onder het Activiteitenbesluit.

Bij enkele bedrijfspercelen, met name op bedrijventerrein Wommels, zijn bedrijfswoningen aanwezig.

Tot slot wordt opgemerkt dat er binnen enkele kernen nutsvoorzieningen aanwezig zijn.

2.1.4 Voorzieningen

In het plangebied komen maatschappelijke voorzieningen voor in de vorm van kerken, begraafplaatsen, dorpshuizen en basisscholen. Bijna elke kern heeft een eigen kerk met begraafplaats en een dorpshuis. Er komen bij deze voorzieningen geen bedrijfswoningen voor. Uitsluitend in Wiuwert, Reahûs en Itens zijn nog actieve basisscholen aanwezig.

In het plangebied bevinden zich geen grootschalige sportaccommodaties, maar uitsluitend kleinschalige sportvoorzieningen. Deze voorzieningen bevinden zich in de kernen: Hidaard, Itens, Kûbaard, Reahûs en Wiuwert. Bij deze voorzieningen zijn enkel verenigingsgebouwen aanwezig.

2.1.5 Horeca

Binnen het plangebied zijn drie zelfstandige horecagelegenheden aanwezig, te weten café/dorpshuis De Lytse Fjouwere (Hearedyk 15-A, Itens), Café de Ree (Slypsterwei 1, Reahûs) en een café/restaurant/cafetaria Wiuwert (Terp 13, Wiuwert). Bij café de Ree bevindt zich in het achterste deel van het pand een kleinschalige bierbrouwerij. Ter plaatse mag maximaal 1000 liter per jaar worden gebrouwen. Bij de horecagelegenheden in Itens, Wiuwert en Reahûs zijn bedrijfswoningen aanwezig.

2.1.6 Recreatie

In het plangebied bevinden zich camping De Finne (Sanleansterdyk 6, Reahûs) en een tweetal ijsbanen te weten in Wommels en Rien. Op het campingterrein bevindt zich een bedrijfswoning en zijn er 75 standplaatsen voor kampeermiddelen aanwezig, een en ander met bijbehorende voorzieningen. Enkel bij de ijsbaan in Wommels is een verenigingsgebouw aanwezig.

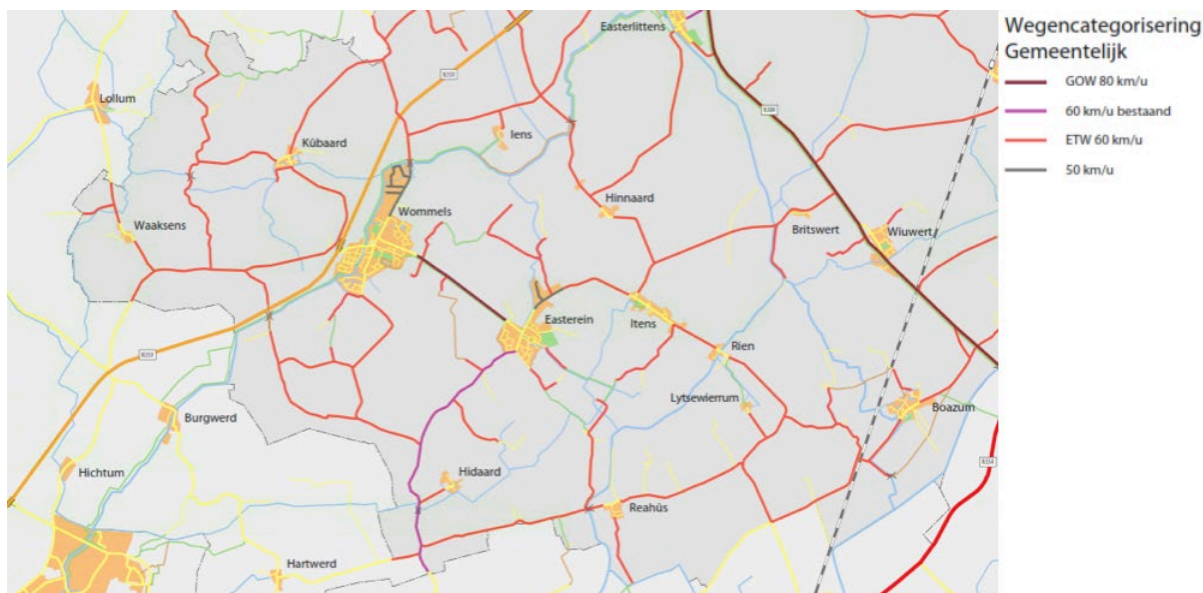
Tot slot bevinden zich in diverse kernen openbare speelvoorzieningen.

2.2 Verkeersstructuur

2.2.1 Wegen

De inrichting van wegen vormt de basis voor een verkeersveilige, bereikbare en leefbare gemeente. Landelijk is afgesproken dat hiervoor het Duurzaam Veilig principe wordt toegepast. Hierin wordt onderscheid gemaakt in verkeersruimten en verblijfsgebieden. In de verkeersruimten krijgen vlotte autoverplaatsingen en bereikbaarheid prioriteit. In verblijfsgebieden is de kwaliteit van de openbare ruimte belangrijker. De doorstroming van het verkeer heeft een ondergeschikte rol ten opzichte van een aangenaam en veilig woon- en leefklimaat. Op basis van Duurzaam Veilig zijn er drie categorieën wegen:

1. Stroomwegen (verkeersruimte)
vormen het landelijke- en regionale hoofdwegennet. Hier geldt een maximum snelheid van 120/130 of 100 km/u buiten de bebouwde kom en 70 km/u binnen de bebouwde kom.
2. Gebiedsontsluitingswegen (verkeersruimte)
hebben een ontsluitende functie voor een groter gebied en regionale centra, en vormen een verbinding met de stroomwegen. Hier geldt een maximum snelheid van 80 km/u buiten de bebouwde kom en 50 km/u binnen de bebouwde kom.
3. Erftoegangswegen (verblijfsgebied)
lopen direct van en naar de percelen, hoofdzakelijk bestemmingsverkeer, agrarisch verkeer, fietsers. Hier geldt een maximum snelheid van 60 km/u buiten de bebouwde kom en 30 km/u binnen de bebouwde kom.

Figuur 2: Wegencategorisering (uit "Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan" (GVVP))

Binnen het plangebied komen uitsluitend gebiedsontsluitings- en erftoegangswegen voor. Wat betreft gebiedsontsluitingen gaat het om de volgende wegen:

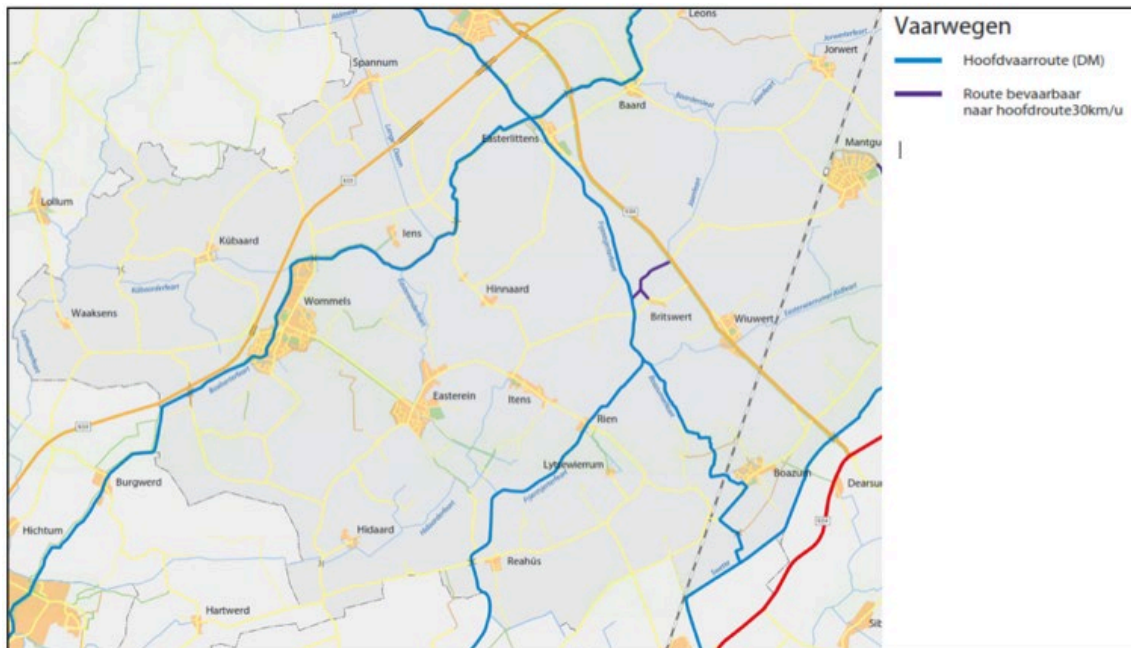
- Britswert; Kleasterdyk
- Itens; Hearedyk
- Kûbaard; Greate Buorren
- Reahûs; Sânleansterdyk
- Rien; Draversdijk
- Waaksens;
- Wiuwert; Labadistendyk en Froonackerdyk
- Wommels; Walperterwei

2.2.2 Vaarwegen

De vaarwegenverordening van de Provincie Fryslân is van toepassing op de vaarwegen en waterstaatswerken die in beheer en onderhoud zijn bij de provincie. In het kader van deze verordening is het verboden een werk te maken, op te richten of te hebben of de afmetingen van een bestaand werk te veranderen of in het algemeen enige handeling te verrichten waardoor in de plaatselijke toestand een wijziging wordt aangebracht.

Vaarwegen worden onderscheiden in beroepsvaarwegen en recreatieve vaarwegen. Voor het plangebied is eigenlijk alleen het recreatieve deel van belang. In/nabij het plangebied bevinden zich de Boalsserterfeart (Wommels) en de Frjentsjerterfeart (Rien en Reahûs). Deze vaarten zijn toegankelijk voor (plezier)boten met een maximale doorvaarthoogte van 2,5 meter. In figuur 3 is een overzicht van de vaarwegen opgenomen.

Binnen dit plangebied zijn geen vaarwegen in eigendom bij de Provincie Fryslân.

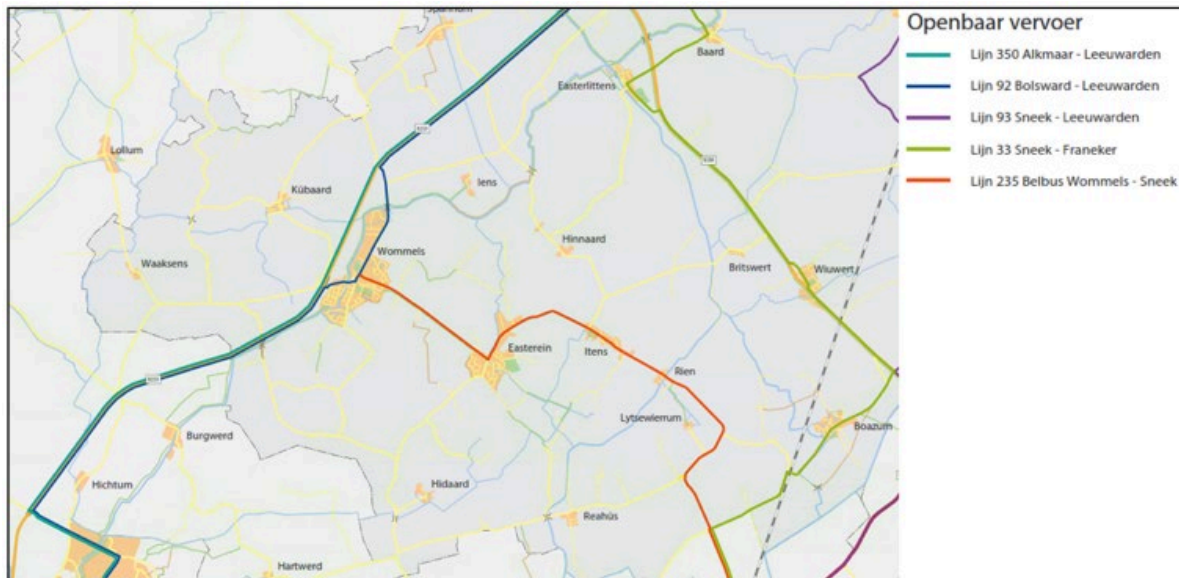
Figuur 3: Vaarwegen (uit "Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan" (GVVP))

2.2.3 Openbaar vervoer

De trein van Stavoren naar Leeuwarden vormt een belangrijke verbinding richting Groningen en het oosten van het land. Binnen de gemeente is de provincie Fryslân opdrachtgever van het openbaar vervoer. Het huidige netwerk van openbaar vervoer is opgebouwd uit:

- Trein;
- Lijnbus hoge frequentie;
- Lijnbus lage frequentie;
- Belbus;
- Buurtbus.

In de volgende afbeelding zijn de bestaande openbare vervoerslijnen binnen de gemeente zichtbaar gemaakt.

Figuur 4: Uitsnede GVVP: overzicht netwerk openbaar vervoer.

Binnen het plangebied is geen spoorlijn of treinstation aanwezig. De diverse kernen en het bedrijventerrein zijn ten dele bereikbaar via busvervoer.

2.3 Stedenbouwkundige opzet

2.3.1 Historie

De kust van het zuidoostelijk deel van de Noordzee vormt het verspreidingsgebied van de terpen, de door de mens opgeworpen woonheuvels uit de periode dat het land nog niet door dijken wordt beschermd. Door het zeewater worden zand en klei afgezet waarbij perioden van min of meer permanente overstroming worden afgewisseld door perioden waarin het gebied grotendeels droog ligt. Met het droogvallen van de kwelders Rond de 6e eeuw voor Christus wordt het gebied in principe bewoonbaar voor de mens. Er worden dan terpen opgeworpen, al dan niet voorafgegaan door vlaknederzettingen. Rond de 4e à 5e eeuw na Christus lijkt er een volksverhuizing plaats te vinden en raakt het gebied in ieder geval deels tijdelijk ontvolkt.

Vanaf 1200 na Christus, dus tijdens de late middeleeuwen, werden de kwelders op grote schaal bedijkt. De boerderijen konden toen ook in het omliggende land worden gebouwd, doordat de dreiging vanuit zee veel kleiner werd. Veel terpen zijn nu nog bewoond. Vaak liggen er hele dorpen op, of soms alleen een kerk of een kerkhof. In de 19e ontdekte men dat terpaarde bijzonder vruchtbaar is. Tot in de 20e eeuw werden veel terpen grotendeels of gedeeltelijk afgegraven. De grond vervoerde men als meststof naar de zand- en veengebieden

De kernen Waaksens, Hidaard, Wuwert, Itens, Britswert, Kûbaard en Wommels zijn typische terpdorpen. De omgeving heeft lange tijd sterk onder invloed gestaan van de zee. Dit is zichtbaar door de kenmerkende geulen in het gebied, die de zee bij overstromingen heeft gemaakt tijdens transgressieperioden. De eerste plaatsvermeldingen dateren uit de Late Middeleeuwen. De bewoners waren lang gericht op de visserij maar vanaf de 18e eeuw werd het steeds meer agrarisch. De meeste bewoning ligt naast de terp, waarop de kerk staat. Een aantal van deze terpdorpen

waren moeilijk bereikbaar waardoor deze door de eeuwen heen qua omvang nagenoeg gelijk zijn gebleven.

Het dorp Rien is ontstaan na de bedijking van het eiland van Oosterend, één van de oudste bedijkingen in Fryslân. Waar een afwatering de dijk kruist, ontstaat langs de vaart een lintvormige bebouwing. Door de gunstige ligging op de kruising van een doorgaande weg over de dijk en de waterweg kent de nederzetting enige groei en wordt langs de Franekervaart een kade aangelegd. Het belang van de scheepvaart voor de nederzetting blijkt uit de oriëntatie van de bebouwing op de vaart. In de 19de eeuw komt langs de doorgaande weg een lintbebouwing tot stand in aansluiting op het centrum van de nederzetting, een brug over de vaart en de hiernaast gelegen herberg.

De typerende ruimtelijke opbouw langs een van de oevers van de Franekervaart, gevormd door een licht gebogen bebouwingsfront aan de kade, het centrale dorpsgedeelte met ophaalbrug en waterherberg op de kruising van land- en waterweg, en de hierop aansluitende lintbebouwing langs de dijk, vormen tezamen een kenmerkende dorpsstructuur. Die ruimtelijke structuur van het verkeersdorpje is van zodanige cultuurhistorische waarde, dat een aanwijzing van Rien als beschermd dorpsgezicht gerechtvaardigd is. In paragraaf 4.4.3 van deze toelichting wordt nader op de beschermde status ingegaan.

Het dorp Reahûs is ontstaan aan de Slachtedijk, de oude zeekering van het Middelzeegebied (12e eeuw langzaam dichtgeslibd). Tot 1956 was Reahûs een buurtschap behorende bij het dorp Oosterend (Easterein). Omdat Reahûs steeds verder groeide werd op 27 augustus 1954 door de gemeenteraad besloten dat Reahûs officieel als dorp aangemerkt moest worden. Hiermee is het één van de jongste dorpen van Fryslân.

2.3.2 Bebouwingskenmerken

De kernen hebben overwegend een kleine dorpskern met een open bebouwingsstructuur. De bebouwing is hoofdzakelijk langs de ontsluitingswegen en rondom de terpen gesitueerd, met een zekere verscheidenheid aan rooilijn en oriëntatie.

De kernen Waaksens, Hidaard, Wiuwert, Itens, Britswert en Kûbaard kennen een typerende historische kern behorend bij een terpdorp. De ruimtelijke structuur bestaat voornamelijk uit een centraal gelegen kerk met het kerkhof met daaromheen gesitueerde kleinschalige ambachtelijke traditionele bebouwing. Na de bedijking van deze streken hoefde de bewoning zich niet tot de kunstmatige woonheuvels te beperken. De bewoning ging zich buiten de terp uitbreiden naar een nabijgelegen waterloop, dijk en/of doorgaande weg. Een terpdorp heeft hiermee een individuele verschijningsvorm die zich door onregelmatige bebouwingsreeksen met vaak verspringende rooilijn kenmerkt. Bebouwing in terpdorpen is georiënteerd op de terp, het veld, de weg en/of de vaart. De terp vormt vaak een centrale plek in de nederzetting, waar de bebouwing meestal een verdichting kent in de vorm van een terpbuurt.

Het ruimtelijk totaalbeeld van de historische kernen wordt gevormd door het samenspel van buigende bebouwingswanden, bomenrijen, straten, kaden en stoepen, gedomineerd door bijzondere functies zoals de kerkgebouwen, en vormen een sterke eenheid met hoge belevingswaarde. Over het algemeen hebben alle kernen een duidelijk en historisch gegroeid patroon van onder andere straten en stegen, maar soms ook sloten of vaarten. De bebouwingswanden zijn veelal verdicht tot gesloten en halfgesloten met een ligging tamelijk dicht op de weg. Kenmerkend voor de historische bebouwing is de variatie in hoogten van één of twee bouwlagen met kapafdekking en de afwisseling van kaptypen (zadel-, schilddaken).

In de ruimtelijke opbouw van het huidige Rien is de historische ontwikkeling van de structuur duidelijk herkenbaar gebleven. Nog altijd manifesteert Rien zich als een in beginsel kruisvormige nederzetting, welke met het overgrote deel van de bebouwing ten zuiden van de Draversdijk, dat wil zeggen binnendijks van de vroegere polder, is gebleven. Hoewel zich na het eerste kwart van de 19de eeuw bebouwing is gaan ontwikkelen langs de noordzijde van de voormalige dijk heeft de bovengenoemde uit het verleden voortgekomen karakteristieke concentratie van de kernbebouwing binnen de voormalige dijk zich duidelijk gehandhaafd en is in het huidige ruimtelijk karakter slechts ten dele sprake van een zogenaamde 'kruisdorp' aan de kruising van een land- en een waterweg.

De kern van de nederzetting, de vanaf de brug zuidwaarts opstreckende bebouwing aan de loskade van de vaart, kenmerkt zich door een hoge mate van verdichting en verstening in duidelijk contrast met het omliggende agrarische gebied. Hoewel deze bebouwing bestaat uit afzonderlijke huizen met plaatselijk smalle doorgangen naar de achterliggende terreinen kan gesproken worden van een vrijwel gesloten gevelwand.

De bebouwing aan de Buorren is een over het algemeen kleinschalige woonbebouwing met een bouwlaag onder een met pannen gedekt zadel-of schilddak. Slechts ter plekke van het breedste gedeelte van de Buorren is sprake van een wat grotere schaal met twee bouwlagen en is nog een (voormalig) pakhuis herkenbaar. Kenmerkend voor de behuizingen aan de Buorren - en ook elders binnen de bebouwing - is, naast de verticale geleiding van de gevels, de afwisseling in de nokrichting, dakhelling en goothoogten waardoor een levendig beeld ontstaat. Het steenachtige karakter van de Buorren, vooral ontstaan na 1900, wordt nog versterkt door het ontbreken van boombeplanting.

Aansluitend aan de kernbebouwing, brug en voormalige herberg ligt de bebouwing langs de Molmawei en de Draversdijk, samengesteld uit al in vroeger tijden aanwezige losse grootschaliger elementen van boerderijen en de direct aan de dijk gelegen kleinschalige, gesloten lintbebouwing. Deze lintbebouwing heeft zich herkenbaar ontwikkeld in het smalle restgebied vanaf de herberg tussen de dijk en een opvaart naar een van de boerderijen in de omgeving. Door de beperkte ruimte zijn bijgebouwen als schuren en dergelijke, waarvan sommige opgetrokken van hout, eveneens direct aan de dijkweg gelegen tussen de woonhuizen.

Reahûs bestaat niet uit een historische kern, maar enkel uit lintbebouwing en een recent toegevoegde woonbuurt. De lintbebouwing is met name georiënteerd op de Sâtleansterdyk en in beperkte mate op de Slypsterwei. Het bebouwingsbeeld van de lintbebouwing is afwisselend en wordt in hoofdlijnen bepaald door woonhuizen van een tot twee bouwlagen met kap. Achter de lintbebouwing bevindt zich aan de Slypsterwei en de Pastoar ten Bokumstrjitte een recent toegevoegde woonbuurt. De woningen bestaan overwegend uit een bouwlaag met kap en betreft een seriematig opgezette buurt. Ter plaatse is dan ook sprake van een meer samenhangend beeld, waarbij de woningen qua uitstraling vergelijking met elkaar vertonen.

Het bedrijventerrein Wommels kent een rationele inrichting en is monofunctioneel van aard. Hoewel er incidenteel andere functies voorkomen zijn de functies vooral gericht op de huisvesting van bedrijven. De bedrijven zijn sterk gericht op het wegverkeer en de bedrijfspercelen hebben overwegend een middelgrote omvang (1.000 m² tot 3.000 m²). Op de bedrijfspercelen is overwegend één bedrijfsgebouw aanwezig, waarbij in meeste gevallen een bedrijfswoning is aangebouwd. De bebouwing wisselt sterk in grootte en hoogte, waarbij veelal wel sprake is van een kap. De bedrijfspanden zijn veelal bekleed met plaatmateriaal.

2.3.3 Monumenten en karakteristieke bebouwing

In het plangebied zijn diverse rijksmonumenten aanwezig. Het gaat onder meer om de kerken in Britswert, Itens, Waaksens en Wiuwert. Daarnaast is diverse bebouwing onderdeel uitmakend van het Beschermd dorpsgezicht van 'Rien' aangemerkt als rijksmonument.

In alle kernen zijn karakteristieke bouwwerken aanwezig, waaronder de kerken in Hidaard, Itens en Reahûs, enkele woonhuizen en grafmonumenten.

In bijlage 3 van de regels is een overzicht van alle rijksmonumenten en karakteristieke bouwwerken binnen het plangebied opgenomen.

HOOFDSTUK 3 Beleidskader

3.1 Rijksbeleid

3.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) van kracht geworden. In de SVIR is de visie van de rijksoverheid op de ruimtelijke en mobiliteitsopgaven voor Nederland richting 2040 aangegeven. Dit betreft een nieuw, integraal kader dat de basis vormt voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties. In de SVIR is gekozen voor een meer selectieve inzet van het rijksbeleid dan voorheen. Voor de periode tot 2028 zijn de ambities van het Rijk in drie rijksdoelen uitgewerkt:

- vergroten van de concurrentiekracht door versterking van de ruimtelijk economische structuur van Nederland;
- verbeteren van de bereikbaarheid;
- zorgen voor een leefbare en veilige omgeving met unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden.

Met bovengenoemde rijksdoelen zijn 14 nationale belangen aan de orde die in het SVIR verder gebiedsgericht zijn uitgewerkt in concrete opgaven voor de diverse onderscheiden regio's. Buiten deze nationale belangen hebben decentrale overheden meer beleidsvrijheid op het terrein van de ruimtelijke ordening gekregen. Het kabinet is van mening dat provincies en gemeenten beter op de hoogte zijn van de actuele situatie in de regio en de vraag van bewoners, bedrijven en organisaties en daardoor beter kunnen afwegen welke (ruimtelijke) ingrepen in een gebied nodig zijn. De rijksbelangen die van toepassing zijn, zijn beschreven in paragraaf 3.1.3.

3.1.2 Ladder voor duurzame verstedelijking

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte is de 'ladder voor duurzame verstedelijking' geïntroduceerd. Deze ladder is ingericht voor een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten, waardoor de ruimte in stedelijke gebieden optimaal benut wordt. De ladder voor duurzame verstedelijking is per 1 oktober 2012 verankerd in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro).

Zoals meermaals aangegeven is dit bestemmingsplan voor het overgrote deel conserverend en beheersgericht van aard.

Uit diverse uitspraken van de Raad van State volgt dat het voor de uitleg van het begrip 'nieuwe stedelijke ontwikkeling' met name relevant is of een bepaalde functie voor het eerst planologisch mogelijk wordt gemaakt dan wel sprake is van een continuering van de bestaande planologische situatie. Uit een uitspraak van de Raad van State volgt - samengevat - dat onder een nieuwe stedelijke ontwikkeling in de zin van de Ladder van duurzame verstedelijking niet wordt verstaan een bestemmingsplan dat voorziet in een conservering van geheel onbenutte bouw- en gebruiksmogelijkheden die realiseerbaar waren op grond van een bestemmingsplan dat is vastgesteld voor inwerkingtreding van de Ladder voor duurzame verstedelijking (zie AbRvS, 6 augustus 2014, nr. 201206568/1/R1).

Voor wat betreft het conserverende plandeel is enkel sprake van het opnieuw vastleggen van de huidige (planologische) situatie. Hierbij worden ook de onbenutte bouw- en gebruiksmogelijkheden, zoals vastgelegd in de geldende bestemmingsplan, opnieuw vastgelegd. De ontwikkelmogelijkheden (afwijkingsbevoegdheden) waarin dit

bestemmingsplan wel voorziet wordt gelet op de beperkte omvang niet aangemerkt als zijnde een nieuwe stedelijke ontwikkeling.

Geconcludeerd wordt dat de Ladder voor duurzame verstedelijking niet van toepassing is op voorliggend bestemmingsplan.

3.1.3 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

Ter bescherming van de nationale belangen is door het Rijk het 'Besluit algemene regels ruimtelijke ordening' (Barro) opgesteld. De regels van het Barro moeten in acht worden genomen bij het opstellen van provinciale ruimtelijke verordeningen en inpassingsplannen.

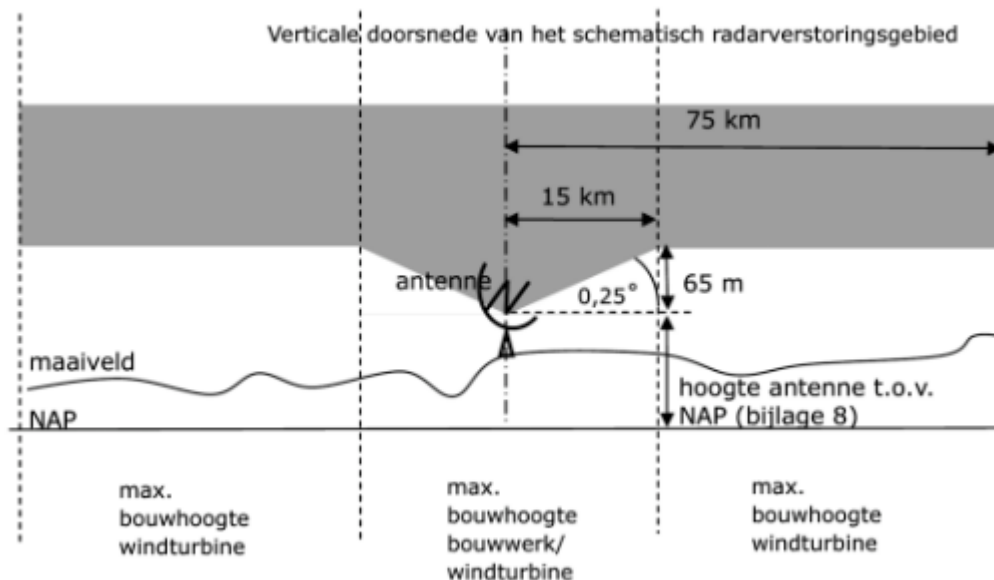
In het Barro zijn regels opgenomen voor de volgende nationale belangen:

1. rijksvaarwegen;
2. mainportontwikkeling Rotterdam;
3. kustfundament;
4. grote rivieren;
5. Waddenzee en waddengebied;
6. Defensie
7. hoofdwegen en landelijke spoorwegen
8. elektriciteitsvoorziening;
9. buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen;
10. ecologische hoofdstructuur (tegenwoordig Natuurnetwerk Nederland);
11. primaire waterkeringen buiten het kustfundament;
12. IJsselmeergebied (uitbreidingsruimte);
13. erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde;
14. Ruimtereservering parallel Kaagbaan.

Voor het plangebied van dit bestemmingsplan moet rekening gehouden worden met het rijksbelang 'Defensie', gezien de ligging in radarverstoringsgebieden. Deze wordt hierna nader toegelicht.

Defensie

De veiligheid van het stijgen en landen van vliegverkeer vanwege de Vliegbasis Leeuwarden brengt hoogtebeperkingen met zich mee. Voor het plangebied moet daarbij vooral rekening worden gehouden met de radarverstoringsgebieden van de radarstations Wier en Leeuwarden. De bouwbeperkingen (in hoogte) worden bepaald op basis van de afstand tot de radarstations. In de volgende afbeelding is dit schematisch aangegeven. De afstand van de genoemde radarstations tot het plangebied is dusdanig groot, dat de bouwbeperkingen hiervan hoger zijn dan de in dit bestemmingsplan toegestane maximale bouwhoogten. Dit bestemmingsplan staat geen nieuwe en hogere bebouwing toe dan de bestaande. Dit geeft dan ook geen beperkingen voor het plan. Het vliegverkeer wordt met dit bestemmingsplan niet belemmerd.

Figuur 5: Schematische verbeelding bouwbeperkingen radarverstoringsgebied

3.1.4 Water

Europees en Rijksbeleid

Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft als doel om de kwaliteit van de Europese wateren te verbeteren ("goede toestand") en die kwaliteit goed te houden. Het belangrijkste middel om dit doel te bereiken is het stroomgebiedbeheersplan (SGBP). In een dergelijk plan worden de waterkwaliteitsdoelen en de daarvoor benodigde maatregelen beschreven om deze goede toestand te bereiken. Nederland maakt deel uit van vier internationale stroomgebieden, waarbij de gemeente Súdwest-Fryslân in het stroomgebied van de Rijn Noord valt.

In het stroomgebiedbeheerplan van de Rijndelta staan de doelen en bijbehorende maatregelen om een goede toestand van oppervlakte- en grondwater te bereiken.

Waterwet

De Waterwet (december 2009) stelt integraal waterbeheer op basis van de 'watersysteem-benadering' centraal. Deze benadering gaat uit van het geheel van relaties binnen watersystemen. Denk hierbij aan de relaties tussen waterkwaliteit, -kwantiteit, oppervlakte- en grondwater, maar ook aan de samenhang tussen water, grondgebruik en watergebruikers. Hiernaast kenmerkt integraal waterbeheer zich ook door de samenhang met de omgeving. Dit komt tot uitdrukking in relaties met beleidsterreinen als natuur, milieu en ruimtelijke ordening.

Met de Waterwet is de gemeente beter uitgerust om onder andere wateroverlast tegen te gaan.

Wet ruimtelijke ordening en de Watertoets

De watertoets is per 1 november 2003 wettelijk verplicht (en vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening).

Ruimtelijke plannen van de initiatiefnemer worden overlegd met de waterbeheerder. In de waterparagraaf geeft de initiatiefnemer aan welke afwegingen in het plan ten aanzien van water zijn gemaakt. Het is een toelichting op het doorlopen proces en maakt de

besluitvorming ten aanzien van water transparant. In geval van locatiekeuzes en bij herinrichting van bestaand bebouwd gebied geeft de initiatiefnemer expliciet aan welke rol de kosten en risico's van verdroging, verzilting, overstroming en overlast hebben gespeeld bij de besluitvorming. De waterparagraaf grijpt zichtbaar terug op de afsprakennotitie en het wateradvies van de waterbeheerder (zie paragraaf 4.14).

Nationaal Waterplan 2016-2021

Onderdeel van de bovengenoemde Waterwet is het zesjaarlijkse Nationaal Waterplan. Dit plan is de opvolger van de 4e Nota Waterhuishouding (2009) en heeft de status van structuurvisie binnen de Wet ruimtelijke ordening. In het plan zijn de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid en de daartoe behorende aspecten van het nationale ruimtelijke beleid beschreven. Ook maken de (vier) stroomgebiedsbeheersplannen (SGBP's) onderdeel uit van het Nationaal Waterplan. Zo ontstaat er een heldere koppeling tussen Europees beleid (o.a. de Kader Richtlijn Water) en Rijksbeleid.

Duurzaam waterbeheer is het devies van het Nationaal Waterplan. Gemeenten hebben hierin specifieke taken op het gebied van omgaan met afvalwater, hemelwater en grondwater.

Waterbeleid 21e eeuw: anders omgaan met water

Door de opgetreden wateroverlast heeft de regering de commissie Waterbeheer 21e eeuw in het leven geroepen. De commissie geeft advies over de problemen en hoe die in de toekomst te voorkómen zijn. Op 31 augustus 2000 bracht de commissie het advies Waterbeleid voor de 21e eeuw "Geef water de ruimte en de aandacht die het verdient" uit. De commissie concludeerde dat de manier waarop wij nu met water omgaan niet voldoende is voor de verwachte klimaatsveranderingen. De bevindingen van de commissie zijn verwoord in de hedendaagse wetgeving en beleidsnota's. In grote lijnen ligt de nadruk op de kwantiteitstrits vasthouden-bergen-afvoeren en de kwaliteitstrits schoonhouden-scheiden-schoonmaken.

Nationaal Bestuursakkoord Water

Met het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) (2011) onderstrepen het Rijk, het Interprovinciaal Overleg, de Unie van Waterschappen en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten de gezamenlijke opgave om het watersysteem op zo kort mogelijke termijn en tegen de laagste maatschappelijke kosten op orde te brengen en te houden. Samenwerken is de rode draad van het geactualiseerde Nationaal Bestuursakkoord. Het NBW is een uitwerking van het waterbeleid 21e eeuw (WB21) en de Kader Richtlijn Water. De belangrijkste doelen en taken zijn:

- het teveel (overlast) of tekort (onderlast) aan water aanpakken;
- verbetering van de waterkwaliteit.

3.2 Provinciaal en regionaal beleid

3.2.1 Streekplan Fryslân 2007

Op 13 december 2006 hebben Gedeputeerde Staten het "Streekplan Fryslân 2007", genaamd 'Om de kwaliteit fan de romte', vastgesteld. Het streekplan geeft de visie van Gedeputeerde Staten op het ruimtelijk beleid van de provincie weer. Het streekplan gaat vergezeld met een 'strategische milieubeoordeling', een milieurapport dat op grond van een nieuwe Europese richtlijn is opgesteld.

Als centraal uitgangspunt voor het ruimtelijke beleid kiest de provincie voor een ondeelbaar Fryslân met ruimtelijke kwaliteit. Een ondeelbaar Fryslân benadrukt dat stad en platteland elkaar nodig hebben en elkaar ondersteunen. Een Fryslân met ruimtelijke kwaliteit benadrukt het bovenlokale belang bij het instandhouden en verder ontwikkelen

van de gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde van de ruimte. Deze drie waarden waarborgen op de langere termijn een doelmatig gebruik en herkenbaarheid van de ruimte. Het betekent ook een ruimtelijke inrichting die bijdraagt aan duurzame ontwikkeling. Bij een duurzame ontwikkeling wordt voorzien in de behoeften van de huidige generatie, zonder daarbij de behoeften van toekomstige generaties in gevaar te brengen. De provincie wil deze doelstellingen koppelen aan een krachtige sociaaleconomische ontwikkeling in een leefbare omgeving, waarbij tegelijkertijd wordt ingezet op de instandhouding en het verder ontwikkelen van aanwezige bodem-, water-, landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische kwaliteiten.

De nieuwe provinciale Omgevingsvisie 'De romte diele' is in voorbereiding.

3.2.2 Grutsk op 'e Romte

Het streekplan bevat een beschrijving van de kernkwaliteiten van cultuurhistorisch erfgoed en landschap. Daarin wordt ook een nadere uitwerking en waardering van deze kernkwaliteiten aangekondigd. Deze zijn verder uitgewerkt in de thematische structuurvisie Grutsk op 'e Romte (2014).

In deze visie worden verschillende deelgebieden onderscheiden, met ieder een eigen cultuurhistorische en landschappelijk karakter.

In dit bestemmingsplan is de geldende juridische regeling overgenomen en wordt de bestaande situatie vastgelegd. Nieuwe ontwikkelingen zijn niet mogelijk, tenzij hiervoor in een eerder stadium al een afweging heeft plaatsgevonden. Deze passen dan binnen de kernkwaliteiten zoals opgenomen in de visie Grutsk op 'e Romte. Waar mogelijk en nodig worden de kernkwaliteiten in dit bestemmingsplan beschermd.

3.2.3 Verordening Romte 2014

Op 25 juni 2014 hebben Provinciale Staten de Verordening Romte Fryslân 2014 vastgesteld. De verordening is in werking getreden op 1 augustus 2014. De verordening uit 2011 is hiermee integraal herzien. Op 18 februari 2015 is de 1e partiële herziening van de verordening (Romte foar Sinne) en op 21 februari 2018 is de wijzigingsverordening 'Verordening Romte Fryslân 2014' vastgesteld. Deze wijzigingsverordening is op 28 maart 2018 in werking getreden.

In de verordening zijn regels gesteld die ervoor moeten zorgen dat de provinciale ruimtelijke belangen doorwerken in de gemeentelijke ruimtelijke plannen. Als daaraan niet wordt voldaan, zal de provincie een zienswijze indienen en eventueel een aanwijzing geven als onvoldoende aan die zienswijze tegemoet wordt gekomen. Het streekplanbeleid is in het kader van de verordening voorzien van concrete beleidsregels. In de verordening is onder meer de grens tussen het buitengebied en het stedelijk gebied vastgelegd. In stedelijk gebied bestaat een grotere mate van beleidsvrijheid wat betreft de ruimtelijke ordening dan in het buitengebied.

Het plangebied ligt nagenoeg volledig in het stedelijk gebied. In dit bestemmingsplan is de geldende juridische regeling overgenomen en wordt de bestaande situatie vastgelegd. Met voorliggend bestemmingsplan worden geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt die in strijd zijn met de Verordening Romte 2014.

Met het oog op de komende Omgevingswet is een nieuwe provinciale verordening in voorbereiding.

3.3 Gemeentelijk beleid

3.3.1 Bomenbeleidsplan (2012)

De gemeenteraad heeft het bomenbeleidsplan vastgesteld. In het beleidsplan is het kapbeleid van de gemeente vereenvoudigd, zonder dat dit te koste gaat van waardevolle boomstructuren, groenclusters en aangewezen bomen. De aanleiding voor een bomenbeleidsplan waren de verschillende kapregelgevingen van de voormalige fusiegemeenten en de wens om de kapregelgeving te dereguleren.

Voor het kappen van bomen, particuliere en gemeentelijke bomen, moest voorheen een omgevingsvergunning worden aangevraagd. Door de kapregelgeving te dereguleren, hoeft men voortaan alleen een vergunning aan te vragen voor het kappen van waardevolle bomen, boomstructuren en groenclusters. Om het waardevol groen goed te kunnen weergeven, zijn er kaarten gemaakt voor enkele dorpen en steden waar de bomen een belangrijke bijdrage aan de leefomgeving vertegenwoordigen.

Voor de binnen het plangebied van dit bestemmingsplan gelegen dorpen zijn deze kaarten niet gemaakt.

Om individuele waardevolle bomen te kunnen beschermen is er door de gemeente een bomenregister opgesteld. Het bomen register is een dynamische lijst waaraan bomen kunnen worden toegevoegd of verwijderd. Om een boom aan te melden voor het register zal deze moeten voldoen aan één of meer van de opgestelde beoordelingscriteria. De aanmelding kan worden gedaan door zowel particulieren als de gemeente. De bomen op het bomenregister mogen niet worden gekapt tenzij er een algemeen maatschappelijk belang (overlast, onveiligheid, etc.) tegenop weegt.

In het plangebied zijn bomen aanwezig die zijn opgenomen in het bomenregister (peildatum 9/12/2015). Het meest actuele bomenregister is raadpleegbaar via de gemeentelijk website (<https://pdc.sudwestfryslan.nl/htdocs/wpcontent/uploads/2019/11/2019-Register-Beschermingswaardige-Bomen.pdf>). Voor de bomen hoeft in dit bestemmingsplan geen specifieke regeling opgenomen te worden, omdat het beleid hiervoor voldoende bescherming biedt.

3.3.2 Detailhandelsstructuurvisie, herijking 2019

De 'Detailhandelsstructuurvisie, herijking 2019' is op 4 juli 2019 door de gemeenteraad vastgesteld en is een actualisatie van de in 2013 vastgestelde detailhandelsstructuurvisie. In de visie is een beeld geschetst van de detailhandel in Súdwest-Fryslân en de ontwikkelingen en trends die in de detailhandel gaande zijn.

De huidige detailhandelsstructuur vormt het uitgangspunt voor de detailhandelsvisie. De detailhandelsstructuur van Súdwest-Fryslân bestaat uit een aantal gebieden waarvoor verschillende ambities gelden:

- Stedelijke zone Bolsward-Sneek: Súdwest-Fryslân en de regio zijn gebaat bij sterke centrumsteden die de inwoners en bezoekers een ruim en aantrekkelijk voorzieningenaanbod kunnen bieden. Voor de stedelijke zone met de steden Bolsward en Sneek is de ambitie de huidige sterke positie te behouden en waar mogelijk (kwalitatief) te versterken.
- Regionale kernen (hoofdkernen clusters): Het is voor de leefbaarheid in de plattelandsclusters van groot belang dat er voor alle inwoners op aanvaardbare afstand (maximaal reisafstand 5 km) minimaal een goed pakket aan dagelijkse voorzieningen aanwezig is. De regionale kernen (Workum, Koudum, Makkum, Witmarsum, Wommels, Heeg) zullen deze belangrijke functie moeten (blijven) vervullen voor de kernen en omliggende verzorgingsgebieden (clusters).

- Watersportkernen: Súdwest-Fryslân kent een aantal typische, kleinere watersportkernen (IJlst, Hindeloopen, Stavoren, Woudsend) waar de watersportrecreatie van bovengemiddeld belang is voor het in stand houden van het voorzieningenniveau. De gemeente richt zich in deze kernen vooral op het bieden van totale recreatieve en integrale ruimtelijke kwaliteit.
- Kleine kernen: Súdwest-Fryslân heeft vele kleine kernen met een minimaal detailhandelsaanbod zoals een solitaire buurtsuper, bakkerij of slagerij. De ambitie is vooral om voorzieningen voor bewoners van kleine kernen zo goed mogelijk bereikbaar te maken.

Buiten kernwinkelgebieden worden nieuwe grootschalige detailhandelsontwikkelingen zoveel mogelijk uitgesloten. Uitgangspunt is dat perifeer alleen branches zijn toegestaan die vanwege aard en omvang van de artikelen (volumineuze goederen) en groot oppervlak een uitstekende autobereikbaarheid nodig hebben.

Wommels heeft voor een kern die niet specifiek toeristisch is en gelegen tussen Bolsward en Leeuwarden (dus veel afvloeiing) al met al een heel behoorlijk voorzieningenniveau dat zeker boven het lokale verzorgingsniveau uitstijgt. De Terp in het centrum vormt duidelijk het ruimtelijke hart van Wommels. Functioneel is het van grote waarde dat hier de supermarkt en ander dagelijks aanbod aanwezig is in elkaar nabijheid. Het zou versterkend kunnen werken wanneer meer winkels en andere voorzieningen zich zouden vestigen rond De Terp.

Binnen de kernen zijn geen zelfstandige detailhandelsvestigingen aanwezig. Op het bedrijventerrein Wommels zijn enkele detailhandelsbedrijven aanwezig, waaronder een fietswinkel en een woonzaak. Tot slot vindt in beperkte detailhandel plaats onderdeel uitmakend van een aan-huis-verbonden beroep / bedrijf.

3.3.3 Agenda Duurzame Ontwikkeling

In juli 2018 is de 'Agenda Duurzame Ontwikkeling' vastgesteld door de gemeenteraad. De gemeente Súdwest-Fryslân staat net als andere overheden voor een grote opgave op het gebied van duurzame ontwikkeling. We werken toe naar een energie- en klimaatneutrale samenleving met een circulaire economie.

De Agenda omvat een groot aantal uiteenlopende ambities die als kader dienen voor de komende jaren, variërend van alle woningen energieneutraal in 2030 tot 100% afvalvrije festivals.

De agenda richt zich op 5 specifieke onderdelen:

1. Anders Wonen
2. Anders van A naar B
3. Anders Produceren
4. Anders Energie opwekken
5. Zelf Anders

Figuur 6: Schematische weergave Aanpak Programma Duurzame Ontwikkeling

Voor 5 genoemde onderdelen is een concrete agenda vastgesteld en zijn ambities geformuleerd.

Medio 2020 wordt de Klimaatagenda 2020 aan de gemeenteraad ter vaststelling aangeboden. Hierin staat klimaatadaptie en biodiversiteit centraal.

Voor dit actualiserende bestemmingsplan geeft het beleid geen specifieke uitgangspunten. Bij het bouwen of aanpassen van gebouwen of de openbare ruimte in het plangebied dient na vaststelling door de raad het duurzaamheidsbeleid in ogenschouw te worden genomen.

3.3.4 Verkeersbeleid

3.3.4.1 Verkeer- en vervoerplan

De gemeente Súdwest-Fryslân vindt het belangrijk dat inwoners in een verkeersveilige en prettige woonomgeving wonen en dat iedereen zich veilig en vlot kan verplaatsen. In het op 16 mei 2013 door de gemeenteraad vastgestelde "Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan" (GVVP) staat hoe de gemeente dit wil bereiken. Het GVVP beschrijft de gemeentelijke visie op het gebied van verkeer en vervoer met als belangrijkste uitgangspunt om de verkeersveiligheid in de gemeente te waarborgen en te verbeteren. Daarnaast worden goede bereikbaarheid en het vergroten van de leefbaarheid als doelen gesteld.

Op 23 januari 2012 is door de voormalige gemeente Littenseradiel het Gemeentelijk verkeer- en vervoerplan 'Meielkoar op wei' vastgesteld.

In 2019 is het GVVP uit 2013 geëvalueerd. Daarbij is ook het beleid van de voormalige gemeente Littenseradiel meegenomen. De conclusie is dat de visie nog actueel is, vooral omdat het GVVP een visie op hoofdlijnen is en algemeen van aard.

Voor vier specifieke onderdelen zullen mogelijke aanpassingen uitgewerkt worden; dit betreft o.a. het afwaarderen van de verbinding Wommels – Easterein (van gebiedsontsluitingsweg naar erftoegangsweg) en het opstellen van een Integraal Fietsplan.

Voor deze specifieke zaken vindt overleg plaats met bewoners en belanghebbenden. De uitkomsten van dit proces vormen de basis voor de eventuele wijzigingen van het GVVP.

3.3.4.2 Duurzaam veilig

De inrichting van wegen vormt de basis voor een verkeersveilige, bereikbare en leefbare gemeente. Landelijk is afgesproken dat hiervoor het Duurzaam Veilig principe wordt toegepast. Hierin wordt onderscheid gemaakt in verkeersruimten en verblijfsgebieden. In de verkeersruimten krijgen vlotte autoverplaatsingen en bereikbaarheid prioriteit. In verblijfsgebieden is de kwaliteit van de openbare ruimte belangrijker. De doorstroming van het verkeer heeft een ondergeschikte rol ten opzichte van een aangenaam en veilig woon- en leefklimaat. Op basis van Duurzaam Veilig zijn er drie categorieën wegen:

1. Stroomwegen (verkeersruimte)

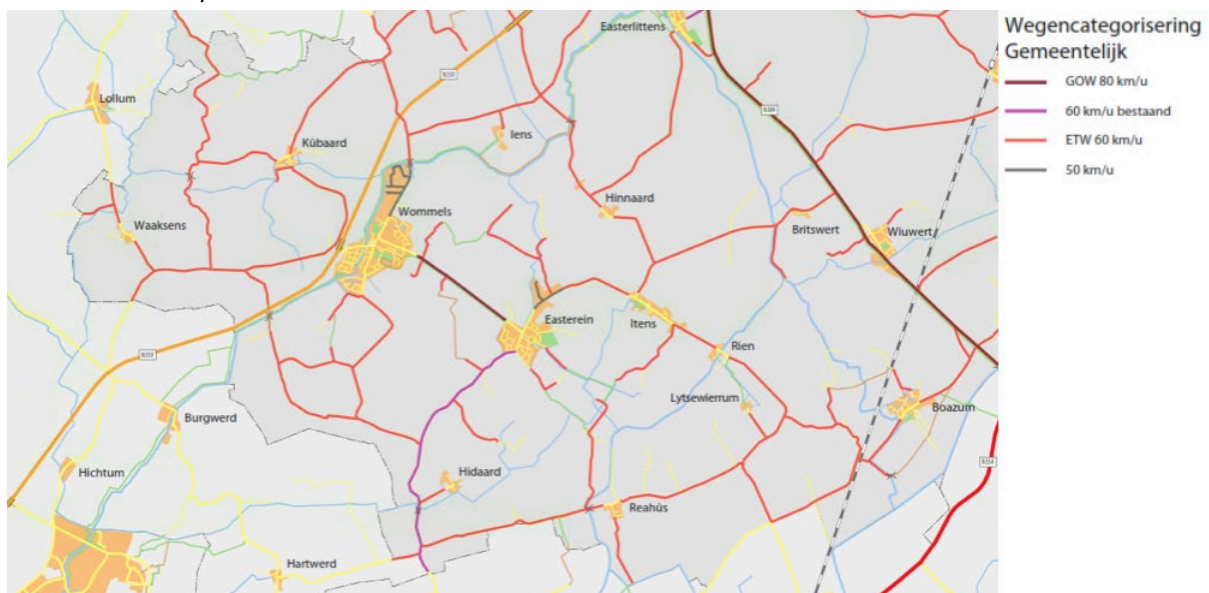
vormen het landelijke- en regionale hoofdwegennet. Hier geldt een maximum snelheid van 120/130 of 100 km/u buiten de bebouwde kom en 70 km/u binnen de bebouwde kom.

2. Gebiedsontsluitingswegen (verkeersruimte)

hebben een ontsluitende functie voor een groter gebied en regionale centra, en vormen een verbinding met de stroomwegen. Hier geldt een maximum snelheid van 80 km/u buiten de bebouwde kom en 50 km/u binnen de bebouwde kom.

3. Erftoegangswegen (verblijfsgebied)

lopen direct van en naar de percelen, hoofdzakelijk bestemmingsverkeer, agrarisch verkeer, fietsers. Hier geldt een maximum snelheid van 60 km/u buiten de bebouwde kom en 30 km/u binnen de bebouwde kom.

Figuur 7: Wegencategorisering (uit "Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan" (GVVP))

Maatregelen GVVP

Om de visie vorm te geven is een groot aantal maatregelen opgesteld. De maatregelen zijn divers; infrastructurele aanpassingen, nader onderzoek naar specifieke onderwerpen, veiliger maken van fietsroutes, verbetering van schoolomgevingen, maar ook verkeerseducatieprojecten op scholen en voorlichtingscampagnes. De uitvoering hiervan wordt zoveel mogelijk gedaan in combinatie onderhoudswerkzaamheden. Wanneer er onderhoud is gepland aan een weg of een gebied zal worden gekeken of de

maatregelen uit het GVVP hierin meegenomen kunnen worden. Dit betekent dat in het GVVP niet concreet is aangegeven wanneer welke maatregelen worden uitgevoerd. Ieder jaar wordt derhalve een uitvoeringsprogramma opgesteld die door de gemeenteraad moet worden goedgekeurd. Voordat gestart wordt met de uitvoering van bepaalde maatregelen zullen deze dan ook aan direct belanghebbenden worden voorgelegd.

3.3.4.3 Parkeren

Op basis van het parkeerbeleid van de gemeente of de kencijfers van CROW kan berekend worden hoeveel parkeerplaatsen er benodigd zijn. Vervolgens moet aangetoond worden dat er voldoende parkeergelegenheid aanwezig is of gerealiseerd kan worden. Tot voor kort waren de parkeernormen geregeld in de bouwverordening. Met de inwerkingtreding van de Reparatiewet BZK 2014 (op 29 november 2014) is de Woningwet gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op de intrekking van de grondslag voor de stedenbouwkundige voorschriften in een bouwverordening. De stedenbouwkundige voorschriften, zoals het parkeren, moeten nu in het bestemmingsplan zelf geregeld worden.

Aan het Besluit ruimtelijke ordening is mede in verband met het intrekken van toetsing aan de bouwverordening de mogelijkheid opgenomen om voor de invulling van de eis van voldoende parkeren in concrete situaties gebruik te maken van beleidsregels (zie artikel 3.1.2 lid 2 onder a Bro), zoals dit ook onder de werking van de bouwverordening mogelijk was.

Zowel gemeentelijk parkeerbeleid als de CROW-normen kunnen van toepassing worden verklaard op basis van het bestemmingsplan. Als van een van toepassing zijnde norm wordt afgeweken moet dat goed worden gemotiveerd.

De gemeente Súdwest-Fryslân heeft een Parkeernormennota opgesteld waarin de inhoud van het begrip 'voldoende parkeergelegenheid' is uitgewerkt. Op basis van de Parkeernormennota is te bepalen of er sprake is van voldoende parkeergelegenheid.

3.3.5 Woonvisie 2017 - 2022

De gemeente vindt het belangrijk dat alle inwoners van de gemeente goed kunnen wonen. Daarom heeft de gemeenteraad in juli 2017 een Woonvisie vastgesteld waarin de gemeentelijke ambities voor een rechtvaardige en evenwichtige woonruimteverdeling zijn vastgelegd voor de sociale huurvoorraad en de particuliere woningvoorraad.

In de Woonvisie is vastgelegd hoe de gemeente zorgt voor een optimaal functioneren van de woningmarkt. Hierbij is bijzondere aandacht voor de volgende thema's:

- Beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen voor alle doelgroepen,
- Wonen, zorg en participatie,
- Kwaliteit en duurzaamheid.

De Woonvisie vormt de basis voor het maken van prestatieafspraken tussen woningbouwcorporaties, huurdersverenigingen en gemeente.

De visie geeft geen uitgangspunten voor de regeling van dit bestemmingsplan. Bij ontwikkelingen in het huidige woningbestand of bij een combinatie van wonen en zorg vormt de woonvisie wel een toetsingskader.

HOOFDSTUK 4 Omgevingsaspecten

4.1 Vormvrije mer-beoordeling

In bijlage C en D van het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten in het kader van het bestemmingsplan planmer-plichtig (bijlage C en D), projectmer-plichtig (bijlage C) of mer-beoordelingsplichtig (bijlage D) zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen.

Het plan maakt geen ontwikkelingen mogelijk die in de bijlagen van het Besluit m.e.r. zijn opgenomen. Daarnaast maakt het plan geen deel uit van Natura 2000-gebieden, waarop kleinschalige ontwikkelingen invloed kunnen hebben. Voor dit bestemmingsplan is dan ook geen vormvrije m.e.r.-beoordeling of milieueffectrapport nodig. In de volgende paragrafen wordt per milieu-aspect een beschrijving gegeven van de mogelijke gevolgen van en voor dit bestemmingsplan.

4.2 Milieuzonering

Milieuzonering zorgt ervoor dat milieubelastende en milieugevoelige bestemmingen op een verantwoorde afstand van elkaar worden gesitueerd. Op deze wijze wordt gevaar en hinder voor de milieugevoelige functies voorkomen danwel zoveel mogelijk beperkt en omgekeerd wordt voldoende zekerheid aan milieubelastende activiteiten geboden dat deze activiteiten duurzaam binnen aanvaardbare voorwaarden uitgeoefend kunnen worden.

Bij dit bestemmingsplan hoort een Staat van Bedrijfsactiviteiten. Deze is gebaseerd op de categorale indeling van bedrijfstypen uit de publicatie 'Bedrijven en milieuzonering' (2009) van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Bij deze indeling is de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) van het Centraal Bureau voor de Statistiek gevolgd. Elk bedrijfstype heeft een eigen code.

Naast een omschrijving van de bedrijfstypen is per type aangegeven welke richtafstanden gelden voor de aspecten geur, stof, geluid en gevaar. Dit is een indicatie van de minimale afstand die in beginsel, vanuit een bedrijf tot een rustige woonwijk, aangehouden moet worden. De grootste afstand is bepalend voor de indeling van een bedrijfstype in een milieucategorie.

Milieucategorie	Aan te houden afstand tot woonwijken (zone)
1	0 tot 10 meter
2	30 meter
3.1	50 meter
3.2	100 meter
4.1	200 meter
4.2	300 meter
5.1	500 meter
5.2	700 meter
5.3	1000 meter
6	1500 meter

Voor het plangebied van dit bestemmingsplan zijn de milieucategorieën 1 t/m 3.2 van toepassing. Voor de meeste functies (o.a. maatschappelijke-, sport-, horeca- en recreatievoorzieningen) geldt maximaal milieucategorie 2. Hogere milieucategorieën zijn slechts aanwezig in de vorm van (agrarische) bedrijvigheid, te weten op bedrijventerrein Wommels, de bedrijven in Wiuwert en Itens, een bouwbedrijf in Kûbaard, de agrarische bedrijven in Waaksens en Hidaard en de kleinschalige agrarische bedrijfsbebouwing in Itens en Rien.

Hiervan mag worden aangenomen dat deze bestaande bedrijvigheid geen onevenredige belemmering oplevert voor het woon- en leefklimaat ter plaatse van milieugevoelige functies. Er zijn geen klachten of andere signalen bekend, die erop wijzen dat de bestaande bedrijfsactiviteiten het woon- en leefklimaat onevenredig verstoren. Dit temeer, omdat in de geldende bestemmingsplannen die voorzien in nieuwe bedrijvigheid gebruik is gemaakt van milieuzonering om zodoende voldoende afstand aan te houden tot milieugevoelige functies zoals 'wonen'.

Andersom mag ervan worden uitgegaan dat de bestaande milieugevoelige functies op voldoende afstand van bestaande bedrijvigheid zijn gesitueerd en daarmee geen belemmering vormen.

Nader onderzoek in het kader van milieuzonering wordt ten aanzien van dit bestemmingsplan niet noodzakelijk geacht. Door voor bedrijfslocaties binnen het plangebied de huidige gehanteerde milieucategorieën en zonering over te nemen is geen sprake van (extra) milieuhinder als gevolg van de vaststelling van dit bestemmingsplan.

Voor de beperkte ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan mogelijk maakt, en voor zover in dit kader relevant, zal in de regels een afwegingskader worden opgenomen waarin wordt aangegeven dat geen onevenredige afbreuk mag worden gedaan aan de milieusituatie ter plaatse.

4.3 Bodem

Het uitgangspunt is dat de kwaliteit van de bodem in het plangebied zodanig moet zijn dat er geen risico's zijn voor de volksgezondheid bij het gebruik van het plangebied voor wonen of een andere functie voor het verblijf van mensen.

In dit bestemmingsplan worden geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt. De bestaande situatie wordt slechts voorzien van een actuele regeling. Bij nieuwe ontwikkelingen moet – wanneer deze niet in dit bestemmingsplan passen – een overweging van de gevolgen voor de bodem worden opgenomen. Deze kleinschalige ontwikkelingen mogen geen nadelige effecten voor de kwaliteit van de bodem opleveren. Dit heeft geen gevolgen voor het bestemmingsplan.

4.4 Cultuurhistorie inclusief archeologie

4.4.1 Toetsingskader en beleid

Op 1 juli 2016 is de Erfgoedwet van kracht geworden. De Monumentenwet 1988 is met ingang van 1 juli 2016 dan ook vervallen. De bepalingen uit de Monumentenwet 1988 zijn deels overgegaan naar de Erfgoedwet en – zodra die wet in werking treedt – deels naar de Omgevingswet. De bepalingen en vergunningen uit de Monumentenwet 1988 die overgaan naar de Omgevingswet blijven van toepassing tot de datum dat de Omgevingswet in werking treedt. Deze artikelen gelden tot dat moment als overgangsrecht op grond van de Erfgoedwet en tenzij expliciet vermeld, veranderen deze niet van inhoud. Tot die tijd blijft de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) het wettelijke kader voor de omgang met gebouwde en aangelegde rijksmonumenten en archeologische rijksmonumenten.

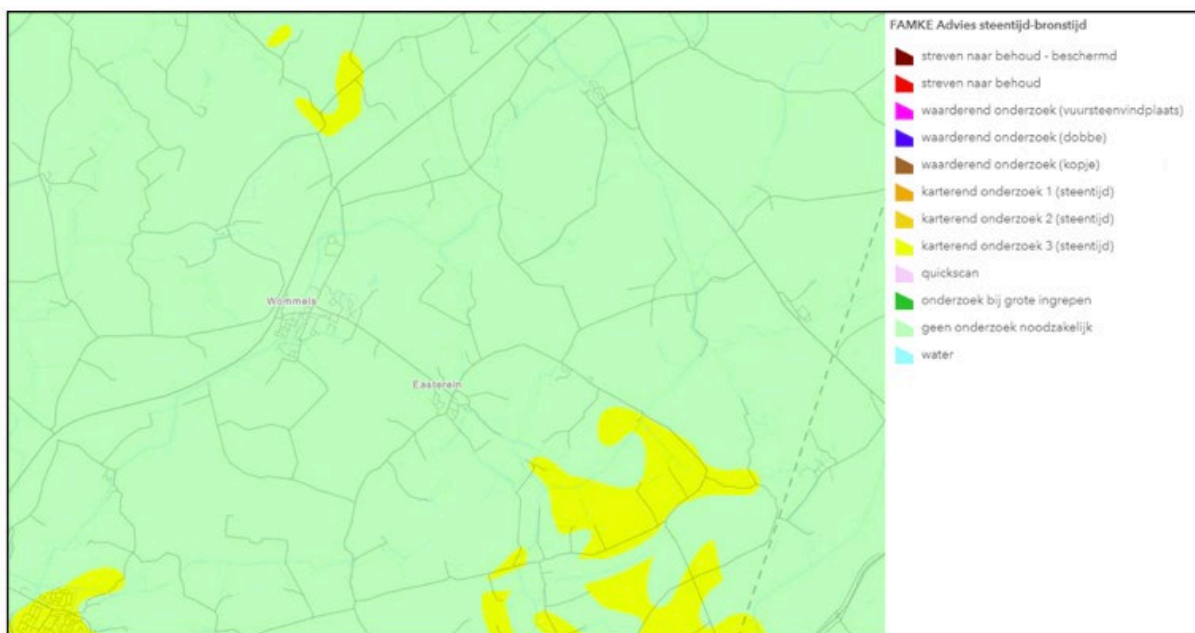
In de wet zijn archeologische resten beschermd. Wanneer de bodem wordt verstoord moeten archeologische resten intact blijven. Als dit niet mogelijk is, is opgraving een optie. Om inzicht te krijgen in de kans op het aantreffen van archeologische resten in bepaalde gebieden zijn op basis van historisch onderzoek archeologische verwachtingskaarten opgesteld.

Volgens de gemeentelijke erfgoedvisie en –nota wordt uitgegaan van de Cultuur Historisch kaart van de provincie Fryslân (CHK), waar ook de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE) deel van uit maakt. Op deze kaarten is informatie opgenomen over archeologische en cultuurhistorische waarden. Daarnaast is gebruik gemaakt van de thematische structuurvisie 'Grutsk op 'e Romte' waarin de kernkwaliteiten van het cultuurhistorisch erfgoed en het landschap in Fryslân beschreven staan.

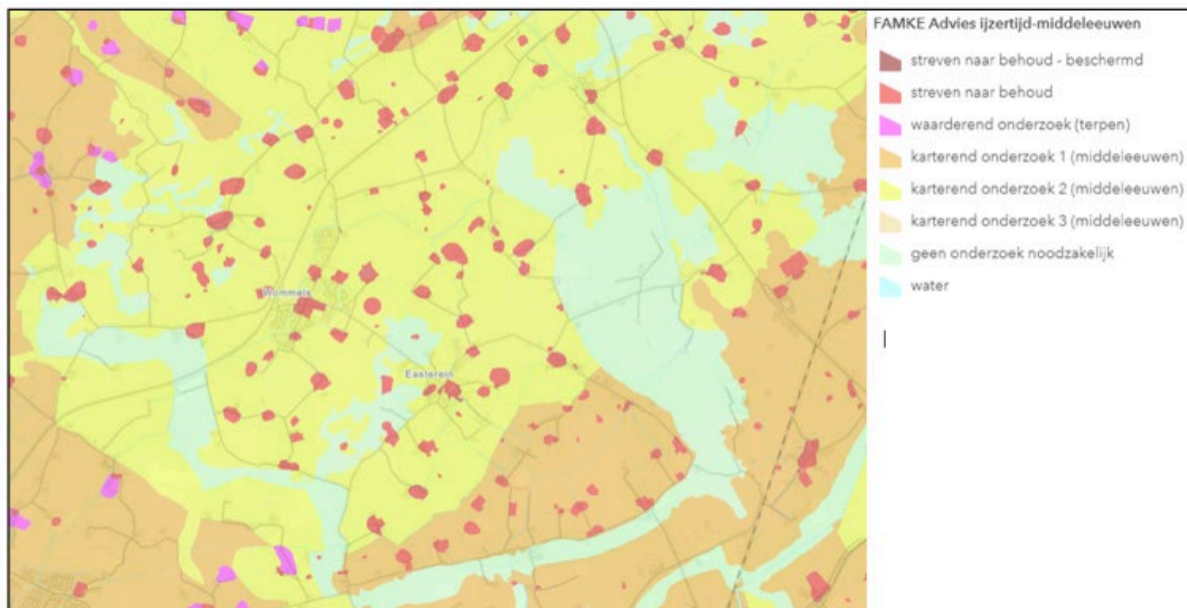
4.4.2 Archeologie

Algemeen

Bij het opstellen en uitvoeren van ruimtelijke plannen wordt rekening gehouden met de bekende en de te verwachten archeologische waarden. Op welke plaatsen archeologisch onderzoek aan de orde is, wordt op grond van het gemeentelijk beleid bepaald. De gemeente volgt hiertoe de provinciale Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE). Op deze kaart worden voor de perioden Steentijd - Bronstijd en IJzertijd - Middeleeuwen adviezen gegeven over eventueel te verrichten onderzoeken. Uit de gemeentelijke uitsnede van de FAMKE (zie figuren. 7 en 8) blijkt dat in het plangebied diverse terreinen met bekende archeologische waarden aanwezig zijn, de zogenaamde 'streven naar behoud' en 'waarderend onderzoek' terreinen. Dit betreft voor de periode steentijd-bronstijd vooral vuursteenvindplaatsen en voor de periode ijzertijd-middeleeuwen vooral terpen. Voor de rest van het plangebied is sprake van zogenaamde verwachtingszones, waarbij voor een deel van het plangebied geen archeologische verwachting (meer) geldt. Vooral voor de periode steentijd-bronstijd geldt er voor een groot gedeelte van het plangebied geen archeologische verwachting (meer).

Figuur 8: Fragment FAMKE Advies steentijd-bronstijd (Bron: Provincie Fryslân)

Figuur 9: Fragment FAMKE Advies ijzertijd-middeleeuwen (Bron: Provinsje Fryslân)

De archeologische waardevolle terreinen en de verwachtingszones zijn beschermd via een dubbelbestemming archeologie, afhankelijk van de toegekende waarde. Zoals gezegd wordt gebruikt gemaakt van twee soorten archeologische waarden. Het betreft de dubbelbestemmingen "Waarde - Archeologie 1" en "Waarde - Archeologie 2". Waarde - Archeologie 1 wordt gehanteerd voor terreinen of gebieden die op de FAMKE het advies 'streven naar behoud' en 'waarderend onderzoek' hebben meegekregen, dus de bekende archeologisch waardevolle terreinen. Waarde - Archeologie 2 wordt gehanteerd voor gebieden die op de FAMKE het advies 'karterend onderzoek' en 'quickscan' hebben gekregen en zijn dan ook gebieden met een archeologische verwachtingswaarde.

In gebieden met een archeologische waarde (Waarde - Archeologie 1) zijn in principe ingrepen vanaf 50 m² en dieper dan 40 cm vergunningsplichtig en een archeologisch onderzoek uitgevoerd worden voorafgaand aan de vergunningverlening. Dit om de archeologische behoudenswaardigheid in voldoende mate te kunnen bepalen. Het vaststellen van de archeologische waarde wordt gedaan aan de hand van één of meerdere archeologisch vooronderzoeken. In eerste instantie moet een bureau- en booronderzoek worden uitgevoerd. Eventueel volgt hierop nog een proefsleuvenonderzoek. Na iedere onderzoeksfase wordt de rapportage van het betreffende onderzoek ter beoordeling aan de gemeente voorgelegd. Het vooronderzoek wordt afgesloten als uit de beoordeling van de rapportage blijkt dat de waarde van het te verstoren terrein in voldoende mate is vastgesteld. Vervolgens wordt namelijk besloten of voorwaarden aan de omgevingsvergunning worden verbonden (opgraven, begeleiden en/of planaanpassing) of dat het plangebied archeologisch wordt vrijgegeven ten behoeve van de werkzaamheden.

Voor de gebieden in een archeologische verwachtingszone (Waarde - Archeologie 2) zijn de vrijstellingsgrenzen ruimer en speelt mogelijk archeologisch onderzoek bij ingrepen vanaf 500 m². Wanneer sprake is van bodemverstoring dieper dan 40 cm, afhankelijk van de omvang van de ingreep, dan is archeologisch onderzoek nodig:

- Voor zover het plangebied op de FAMKE is aangegeven als 'karterend onderzoek 1' dan moet een karterend onderzoek worden uitgevoerd indien er ingrepen zijn voorzien van een oppervlak van meer dan 500 m².

- Voor zover het plangebied op de FAMKE is aangegeven als 'karterend onderzoek 2' dan moet een karterend onderzoek worden uitgevoerd indien er ingrepen zijn voorzien van een oppervlak van meer dan 2.500 m².
- Voor zover het plangebied op de FAMKE is aangegeven als 'karterend onderzoek 3' dan moet een karterend onderzoek worden uitgevoerd indien er ingrepen zijn voorzien van een oppervlak van meer dan 5.000 m².

Binnen het plangebied komt zowel gebieden met Waarde - Archeologie 1 als Waarde - Archeologie 2 voor. In dit bestemmingsplan worden geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt. De bestaande situatie wordt slechts voorzien van een actuele regeling, waardoor op voorhand archeologisch onderzoek niet noodzakelijk is. Bij toekomstige bodemingrepen (bijv. bij bouwen of graven) binnen de dubbelbestemmingen zal worden getoetst aan de drempelwaarden en wordt zonodig archeologisch onderzoek uitgevoerd.

Uitgevoerd Archeologisch onderzoek

Een aantal gebieden binnen het bestemmingsplan zijn in het verleden al archeologisch onderzocht. De gebieden waarbij een volledige vrijstelling geldt, oftewel gebieden die geen archeologische (verwachtings-) waarde meer hebben, zijn niet meer voorzien van de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 1 of 2'. Het gaat in totaal om zes terreinen (één in Wiuwert, één in Hidaard, twee in Itens en twee in Wommels).

Figuur 10: Uitgevoerde archeologische onderzoeken

4.4.3 Cultuurhistorie

Geomorfologie – De dorpen binnen dit bestemmingsplan liggen in het kleigebied van Westergo. Westergo is een streek in Friesland.

Na de laatste ijstijd steeg de zeespiegel en kreeg de zee meer vat op het toenmalige dekzandlandschap van het huidige Fryslân. De Friese kust verschoof en achter de huidige Waddeneilanden ontstond een wadden- en kweldergebied. Het kweldergebied bestond uit kwelderwallen met daartussen kweldervlaktes die doorsneden werden door prielen en geulen. De laatste grootste getijdengeul die zich in dit gebied ontwikkelde was de Middelzee. Vanaf de 12de eeuw slipte de Middelzee dicht en werd stapsgewijs ingepolderd.

Nederzettingstypologie - Om zich tegen het water te beschermen wierp men vanaf ongeveer 500 v. Chr. terpen op. Door overstromingen werden deze deels weer verlaten, maar circa 600 n. Chr. werd het gebied opnieuw in gebruik genomen en werden overal langs het Friese kustgebied terpen aangelegd. De meeste dorpen in dit bestemmingsplan zijn van oorsprong terpdorpen. In de Middeleeuwen ontstonden van hieruit de wat grotere dorpen. Regelmatig werd een terp op een al reeds bestaande hoogte in het landschap aangelegd, zoals op een oever- of kwelderwal. Bij een terpdorp was alle bebouwing zoveel mogelijk geconcentreerd op de kunstmatig aangelegde woonheuvel. Nadat in de Late Middeleeuwen het gehele gebied bedijkt werd, kon de bebouwing zich ook buiten de terp uitbreiden langs een vaart of dijk. Rien en Reahûs hebben een andere ontstaansgeschiedenis zoals in paragraaf 2.3.1 is beschreven. Samen met een deel van Itens hebben deze dorpen zich in latere tijden deels langs dijken ontwikkeld.

Landschapstypen en verkaveling – Om het gebied geschikt te maken voor agrarisch gebruik werd het gebied in ontginning gebracht. Eerst op voorzichtige wijze in de IJzertijd en later op grootschalige wijze in de Middeleeuwen. De geomorfologie van de ondergrond is bepalend geweest voor de verkaveling. De blokvormige verkaveling van de kweldervlaktes is veelal onregelmatig, omdat de grillige gevormde prielen en geulen in dit gebied de basis vormden voor de afwatering. De dorpen Reahûs, Rien en Itens zijn deels gebouwd in een gebied waar er polderverkaveling aanwezig is, op locaties waar voorheen de Middelzee stroomde. In dit bestemmingsplan hebben de waardevolle verkavelingsloten de aanduiding 'Water' gekregen, waarbij er bij wijzigingen ook getoetst wordt op het aspect cultuurhistorie.

Dijken – Vanaf de 11de - 12de eeuw ging men over tot het aanleggen van dijken ter bescherming tegen het water. Om zich te beschermen tegen het water van de Middelzee werd onder andere de Sâtleasterdyk en De Hoep aangelegd. Reahûs, Rien en Itens liggen aan deze dijken. Voor zover er nog waardevolle restanten aanwezig zijn van deze dijken binnen deze 3 dorpen, zijn deze opgenomen op de verbeelding met de "Gebiedsaanduiding: overige zone – dijken". In de planregels zijn er regels aan gekoppeld met de bedoeling het profiel van deze historische dijklichamen zoveel mogelijk intact te laten.

Paden en wegen – In het gebied waren vele voetpaden en andere wegen aanwezig. Een aantal van deze paden en wegen functioneren nu ook nog als openbare weg. Daarnaast zijn er van een groot aantal met name voetpaden geen zichtbare restanten meer aanwezig. Paden en wegen die nog wel aanwezig zijn hebben in dit bestemmingsplan de enkelbestemming "Verkeer" of "Verkeer-Verblijf" gekregen.

Vaarwegen – een groot deel van het goederentransport ging voorheen via het water. Elk dorp is dan ook gelegen aan een dorpsvaart of opvaart, die bijna allemaal de naam van het dorp hebben gekregen. De vaarten hebben in dit bestemmingsplan de bestemming "Water" gekregen. In de planregels is het aspect cultuurhistorie als toetsingscriterium toegevoegd op het moment als er wijzigingen plaats vinden. De cultuurhistorische waarden zijn daarmee voldoende beschermd.

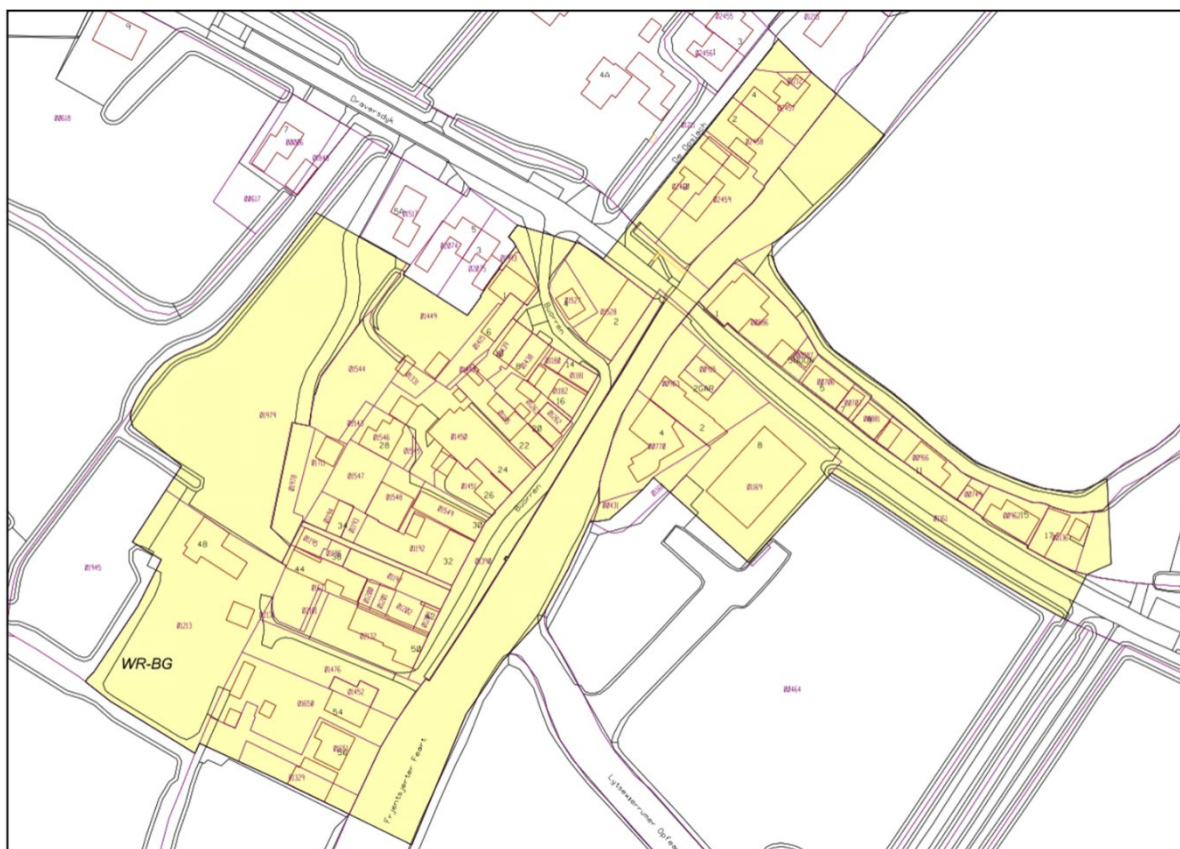

Beschermde gezichten – Bij besluit van 28 maart 1991, nr. 189017, is een deel van de kern Rien door de ministers van WVC en VROM aangewezen als beschermd dorpsgezicht in de zin van de Monumentenwet 1988 (tegenwoordig Erfgoedwet). In het besluit wordt Rien als volgt getypeerd:

“De beschreven kenmerken van de historisch gegroeide ruimtelijke structuur van Rien, het huidige dorpsbeeld en de daarin herkenbare historische ontwikkeling rechtvaardigen een aanwijzing als beschermd dorpsgezicht ingevolge artikel 20 van de Monumentenwet. Tot het aangewezen dorpsgezicht behoren de samenhangende onderdelen van de ruimtelijke structuur, waaruit de historische ontwikkeling is af te lezen. De samenhangende structuur is opgebouwd uit de brug, de vaart en de weg met de daaraan gerelateerde concentraties van bebouwing. Hoewel het omringende landschap door zijn openheid en de visuele relatie met het zuidelijker gelegen Lutkewierum mede van belang is voor de historisch-ruimtelijke karakteristiek van Rien, is dit vanuit praktische overwegingen niet binnen de begrenzing opgenomen.” Een uitgebreidere toelichting op dit besluit is opgenomen in het aanwijzingsbesluit (zie bijlage 3 bij de planregels).

Er zijn geen dorpen binnen dit bestemmingsplan die zijn aangewezen als gemeentelijk beschermd dorpsgezicht.

In figuur 11 is de begrenzing van het beschermd dorpsgezicht weergegeven.

Figuur 11: Fragment Beschermd dorpsgezicht (Bron: BJZ.nu)

Kerken – In alle dorpen staan kerkgebouwen. Veel hiervan zijn beschermd als rijksmonument of als karakteristiek bouwwerk. Zie bijlage 3 bij de regels voor het overzicht van beschermde kerkgebouwen.

Staten en stinzen – Bij 3 dorpen hebben vroeger wieren (terpen) met stinzen gelegen: bij Britswert, Rien en Wiuwert. Eventuele cultuurhistorische waarden die nog aanwezig zijn worden beschermd middels de archeologische bescherming die op deze terreinen rust.

Monumentale en karakteristieke bebouwing – Binnen het plangebied zijn 16 bouwwerken beschermd als rijksmonument waarvan 7 woonhuizen zijn, 6 kerken of kerkonderdelen, 2 boerderijen en 1 kaaspakhuis. Al deze rijksmonumenten zijn ter signalering op de verbeelding opgenomen als 'Monument' en in de planregels zijn hier summierere regels aan gekoppeld, omdat deze op een andere wijze ook al beschermd zijn. In de kernen zijn geen gemeentelijke monumenten aanwezig.

Daarnaast zijn 19 bouwwerken opgenomen in dit bestemmingsplan als 'karakteristiek bouwwerk'. Hierbij is een onderscheid aangebracht in:

- Bouwwerken met de omschrijving K1 die een zodanige monumentale waarde vertegenwoordigen, dat behoud van bouwwerk gewenst is. Hierbij valt te denken aan het behoud van een bepaalde geleding in de bouwmassa, een specifieke dakvorm en geveltype. Voor het slopen is een omgevingsvergunning vereist omdat behoud van het historisch materiaal gewenst is.
- Bouwwerken met de omschrijving K2. Deze zijn tijdens het onderzoek naar karakteristieke bouwwerken beoordeeld als waardevol. Deze bouwwerken vertegenwoordigen een zodanige waarde, dat het van belang is om de hoofdvorm van het bouwwerk in hoofdzaak in stand te houden. Hierbij valt te denken aan het behoud van een bepaalde geleding in de bouwmassa, een specifieke dakvorm en geveltype.

Een overzicht van rijksmonumenten en karakteristieke bouwwerken is opgenomen in bijlage 3 bij de regels van dit bestemmingsplan.

Delfts rood en wederopbouwijken – In het plangebied zijn meerdere panden gebouwd in de stijl van het Delfts rood of uit de wederopbouwperiode stammen. Op pandniveau vertegenwoordigen deze echter niet een zodanige waarde dat deze aanvullende bescherming verdienen middels dit bestemmingsplan.

4.4.4 Conclusie

Het betreft hier een herziening van de bestaande conserverende bestemmingsplannen. Aanwezige en verwachte cultuurhistorische en archeologische waarden worden wanneer nodig beschermd door middel van een dubbelbestemming of een aanduiding. Het bestemmingsplan is vanuit cultuurhistorisch oogpunt dan ook uitvoerbaar. Nadere onderzoeken zijn niet nodig.

4.5 Duurzame verstedelijking

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) is 'de ladder voor duurzame verstedelijking' geïntroduceerd. De ladder is per 1 oktober 2012 ook als procesvereiste opgenomen in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). In de Ladder voor duurzame verstedelijking is opgenomen dat de toelichting van een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, een beschrijving bevat van de behoefte aan de voorgenomen stedelijke ontwikkeling. Wanneer blijkt dat de stedelijke ontwikkeling niet binnen het bestaand stedelijk gebied mogelijk is, bevat de toelichting een motivering daarvan en een beschrijving van de mogelijkheid om in die behoefte te voorzien op de gekozen locatie buiten het bestaand stedelijk gebied.

Met dit bestemmingsplan wordt niet voorzien in nieuwe ontwikkelingen. De ladder voor duurzame verstedelijking is dan ook niet van toepassing op dit plangebied. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar paragraaf 3.1.2. Wanneer nieuwe

ontwikkelingen binnen het plangebied later plaatsvinden, vindt daarvoor specifiek een toetsing aan de ladder plaats.

4.6 Ecologie

4.6.1 Wet- en regelgeving

Bij elk ruimtelijk plan moet er rekening worden gehouden met beschermingswaardige natuurwaarden. Hiertoe is er regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming en soortenbescherming opgenomen in de Wet natuurbescherming.

Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming is vastgelegd in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. De wet bundelt de gebiedsbescherming van nationaal begrensde natuurgebieden met de Europese Vogel- en habitatrichtlijn. Er zijn een tweetal type natuurgebieden die door de Wet natuurbescherming worden beschermd. Dit zijn de Wetlands en de Natura 2000-gebieden. Verder vormt de Wet natuurbescherming de basis voor het nationale Natuurbeleidsplan waarin het Natuurnetwerk Nederland in is verwerkt. Het Natuurnetwerk Nederland is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. Voorheen stond het Natuurnetwerk Nederland bekend als de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het Natuurnetwerk Nederland is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) en is uitgewerkt in het Streekplan Fryslân 2007.

Soortenbescherming

De bescherming van soorten is geregeld hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming. De wet is gericht op de bescherming, instandhouding en het behoud van plant- en diersoorten in het wild en hun directe leefomgeving. Het uitgangspunt is dat schadelijke activiteiten in beginsel niet zijn toegestaan, tenzij er een uitzondering voor is gemaakt. Dat is het zogenaamde "Nee, tenzij-principe" en is in de wet opgenomen als een algemeen verbod op schadelijke effecten voor plant- en diersoorten, de zorgplicht. De zorgplicht geldt voor iedere beschermde soort die is opgenomen in de Vogel- en Habitatrichtlijn of opgenomen in de lijst van Nationale Soorten (onderdeel A en B, bijlage Wet natuurbescherming). Om een ontheffing te krijgen van de zorgplicht, moet er worden aangetoond dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de goede staat van instandhouding van de soort. De voorwaarden voor het verkrijgen van een ontheffing zijn daarnaast afhankelijk van het beschermingsregime van de soort.

In de Wet natuurbescherming is er een driedeling gemaakt in het beschermingsregime voor soorten. Het gaat om de volgende beschermingsregimes:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 Wet natuurbescherming). Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels, zoals opgenomen in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 Wet natuurbescherming). Het gaat om de soorten genoemd in Bijlage IV, onderdeel a van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage I van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn worden ook vogelsoorten genoemd.
3. Beschermingsregime Andere Soorten (artikel 3.10 Wet natuurbescherming). Alle soorten genoemd in onderdelen A en B van de bijlage van de Wet natuurbescherming.

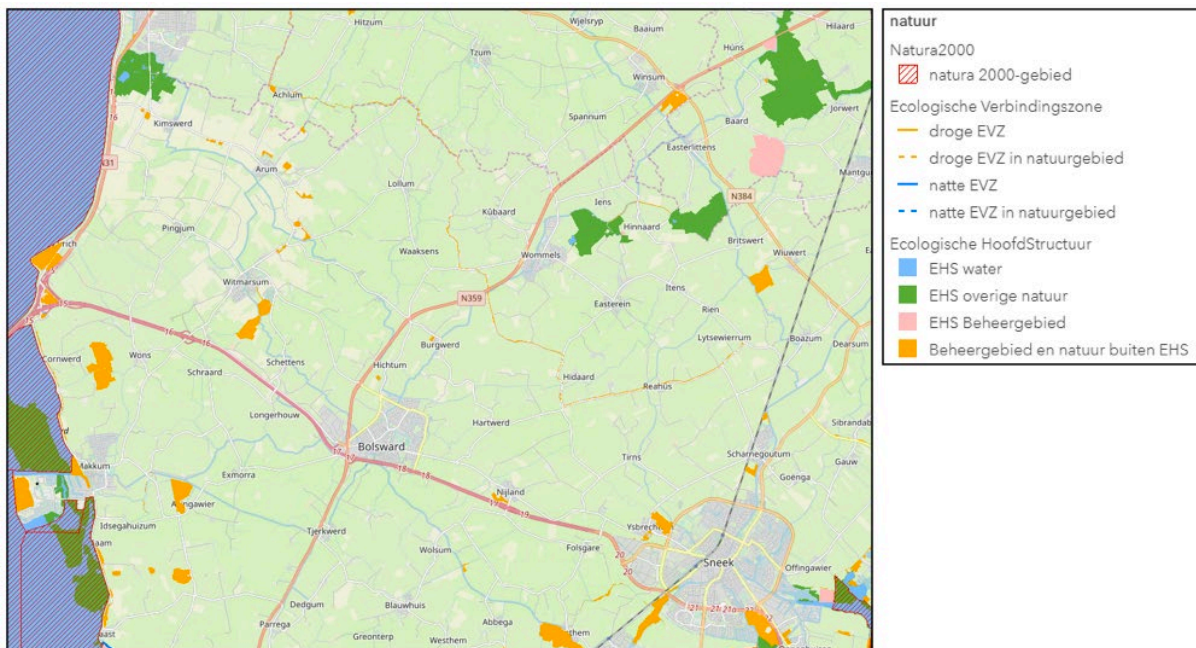
De soorten genoemd onder punt 3 vallen onder een lager beschermingsregime dan een soorten genoemd onder punt 1 en 2. In principe geldt voor alle beschermde soorten een ontheffingsplicht, ook voor de algemenere Andere Soorten. De Wet natuurbescherming

biedt provincies de mogelijkheid om een vrijstellingsbesluit op te stellen. In dit besluit staat onder andere voor welke soorten een vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming.

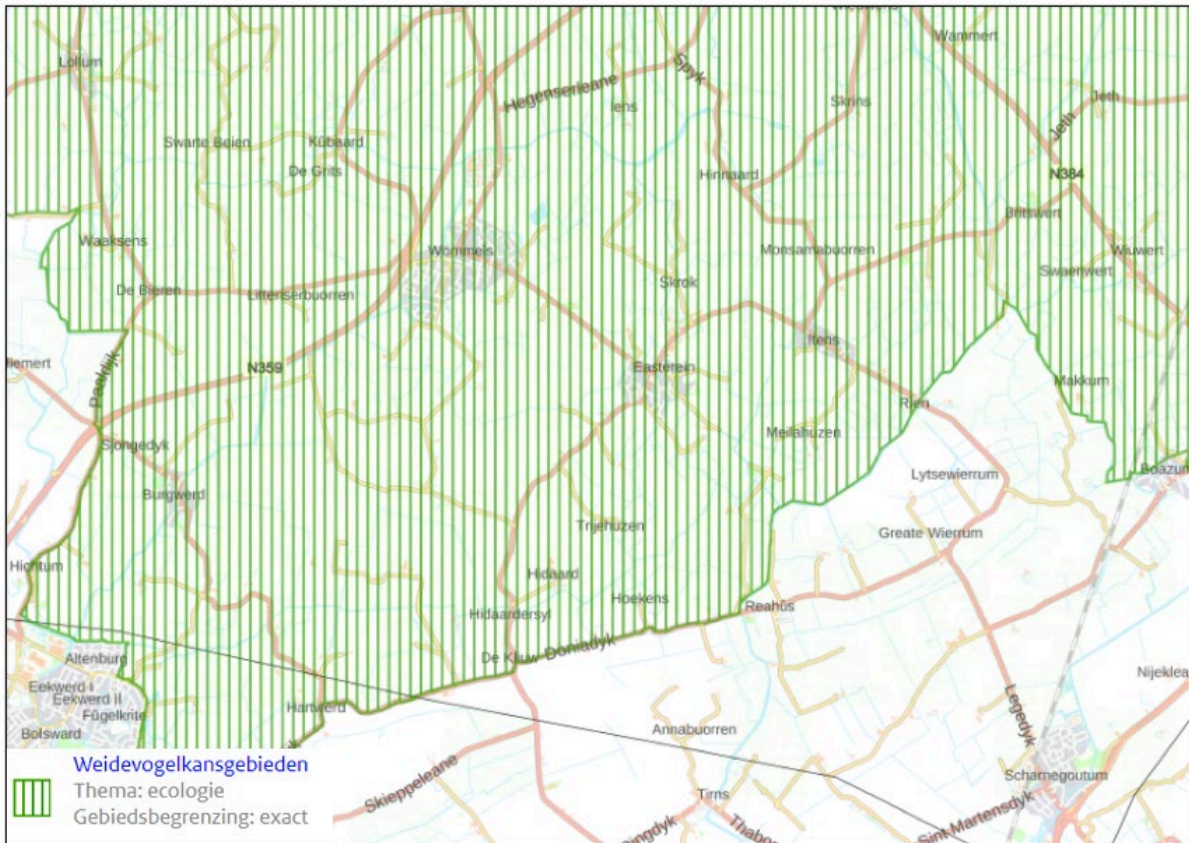
Voor vogels geldt een aanvullend beschermingsregime, waarbij er extra regels kunnen worden gesteld voor bijvoorbeeld jaarrond beschermde nesten. Voor het verstoren van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten geldt dat er meestal geen ontheffing wordt verleend.

4.6.2 Gebiedsbescherming

In de directe nabijheid van het plangebied bevinden zich geen Natura 2000-gebieden of gebieden onderdeel uitmakend van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS). In figuur 10 is een uitsnede van de hiervoor genoemde gebieden opgenomen. Wel zijn diverse delen van het plangebied gelegen in een weidevogelgebied. Dit is waarneembaar in figuur 11.

Figuur 12: Fragment N2000/NNN (Bron: Provincie Fryslân)

Figuur 13: Fragment weidevogelgebieden (Bron: Provinsje Fryslân)

Effecten

Het bestemmingsplan betreft een plan dat vooral een nieuwe actuele regeling biedt voor bestaande gebieden waarin geen ontwikkelingen plaatsvinden. Effecten op de Natura 2000-, NNN- en weidevogelgebieden zijn dan ook uit te sluiten. Ook zijn effecten op de natuurgebieden buiten NNN uit te sluiten, omdat het bestemmingsplan in en in de directe omgeving geen ontwikkelingen mogelijk maakt.

Conclusie

Vanwege het bovenstaande en het feit dat er geen nieuwe of ingrijpende ontwikkelingen worden uitgevoerd binnen of rondom een natuurgebied, worden negatieve effecten vanuit het bestemmingsplan niet verwacht. Nieuwe projecten of activiteiten, waarbij een mogelijk negatief effect op de natuurgebieden is, moeten altijd worden getoetst aan de Wet natuurbescherming.

4.6.3 Soortenbescherming

In het plangebied kunnen op verschillende plaatsen beschermde soorten (waaronder vleermuizen en vogels) voorkomen. Wanneer hier sprake van is, dan vindt bescherming plaats via de Wet natuurbescherming. Ontwikkelingen leiden mogelijk tot schade aan bijvoorbeeld de verblijfplaatsen of foerageergebieden van beschermde soorten, wat leidt tot overtreding van de verbodsbepalingen van de genoemde wet. Bij toekomstige initiatieven is een onderzoek dan ook vaak noodzakelijk, afhankelijk van de werkzaamheden die hiervoor verricht worden.

Effecten

In het bestemmingsplan worden geen nieuwe of ingrijpende planologische ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt. Het betreft immers een conserverend bestemmingsplan. Voor de mogelijk aanwezige beschermde soorten in en in nabijheid van het plangebied bestaan bovendien voldoende mogelijkheden om effecten op beschermde soorten te voorkomen of te mitigeren. Hierbij moet men denken aan het werken buiten kwetsbare perioden en het waarborgen van het functionele leefgebied van de soort.

Conclusie

De herziening van het bestemmingsplan wordt niet belemmerd op basis van ecologie. Mocht sprake zijn van ontwikkelingen, dan moet per ontwikkeling en de daaraan gekoppelde werkzaamheden bepaald worden in hoeverre een ecologisch onderzoek nodig is. Dat heeft geen gevolgen voor dit bestemmingsplan.

4.7 Externe veiligheid

4.7.1 Algemeen toetsingskader

Externe veiligheid gaat om het beperken van de kans op en het effect van een ernstig ongeval voor de omgeving door de volgende risicobronnen:

- het gebruik, de opslag en de productie van gevaarlijke stoffen (in inrichtingen);
- het transport van gevaarlijke stoffen (buisleidingen, wegen, waterwegen en spoorwegen);
- het gebruik van luchthavens.

Het externe veiligheidsbeleid richt zich op het beperken van de risico's voor de burger door deze activiteiten. Hiertoe zijn risico's gekwantificeerd, namelijk het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR). Hierbij is het PR de berekende kans per jaar, dat iemand overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongeval bij een risicobron, aangenomen dat deze persoon op die plaats permanent en onbeschermd verblijft. Het GR is de kans dat een groep mensen overlijdt door een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het GR moet worden gezien als een maat voor maatschappelijke ontwrichting.

Het externe veiligheidsbeleid is opgenomen in wet- en regelgeving. De volgende besluiten zijn hierbij relevant:

Het externe veiligheidsbeleid is verankerd in diverse wet- en regelgeving. De volgende besluiten zijn relevant:

1. Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi)

Met het Bevi zijn risiconormen voor externe veiligheid met betrekking tot bedrijven met gevaarlijke stoffen wettelijk vastgelegd.

2. Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb)

Op basis van het Bevb dienen plannen, vergelijkbaar met het Bevi, te worden getoetst aan de grens- en richtwaarde voor het PR en de oriëntatiewaarde voor het GR.

3. Wet basisnet

Het basisnet is een landelijk aangewezen netwerk voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Binnen bepaalde grenzen wordt dit vervoer over de weg, binnenwater en spoor gegarandeerd. Het basisnet heeft betrekking op de Rijksinfrastructuur: hoofdwegen (snelwegen), hoofdwaterwegen (binnenwateren) en hoofdspoorwegen (enkele uitzonderingen daargelaten). De wetgeving over het basisnet wordt de Wet basisnet genoemd.

4. Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt)

Voor ruimtelijke ordening in relatie tot de transportroutes is het Bevt opgesteld. Hierin zijn de regels voor de ruimtelijke ordening rondom het basisnet wettelijk vastgelegd.

5. Activiteitenbesluit milieubeheer (Activiteitenbesluit)

Het Activiteitenbesluit en de daarbij behorende regeling is de opvolger van een groot aantal AMvB's. In het Activiteitenbesluit staan algemene regels voor verschillende milieuaspecten, zoals veiligheidsafstanden waaraan voldaan moet worden.

Verantwoordingsplicht

In het Bevi, Bevb en Bevt is onder meer een verantwoordingsplicht van het groepsrisico opgenomen. Deze verantwoording houdt in dat als in of in de nabijheid van het plangebied risicobronnen aanwezig zijn, in combinatie met de aanwezigheid van beperkt kwetsbare of kwetsbare objecten zoals woningen, de planologische keuzes moeten worden onderbouwd en verantwoord door het bevoegd gezag.

4.7.2 Risicobronnen

Over dit plan heeft de Omgevingsdienst Fryslân geadviseerd (7 mei 2020, 2019-FUMO-0034616). Hierna volgt een samenvatting van dit advies. Het volledige adviesrapport is als bijlage 1 opgenomen bij dit bestemmingsplan.

Voor het bestemmingsplan 8 Dorpen noord en bedrijventerrein Wommels zijn de risico's per dorpskern en bedrijventerrein beoordeeld.

Bij Bedrijventerrein Wommels zijn de volgende potentiële risicobronnen aanwezig:

- Inrichting met gevaarlijke stoffen (LPG-tankstation)
- Transport van gevaarlijke stoffen over de weg (N359)

Bij de dorpen Reahûs, Britswert en Wiuwert zijn bij ieder de volgende potentiële risicobronnen aanwezig:

- Windturbine

Bij de dorpen Waaksens, Kubaard, Hidaard, Itens en Rien zijn geen relevante risicobronnen aanwezig.

De overige in de omgeving liggende risicobronnen zijn voor het bestemmingsplan niet relevant, omdat het plangebied buiten het invloedsgebied van die bronnen ligt. De geïdentificeerde risicobronnen en toetsing worden hierna globaal uitgewerkt.

Windturbines

Uit de toetsing is naar voren gekomen dat de windturbines nabij de dorpen Reahus, Britswert en Wiuwert, een potentieel externe veiligheidsrisico opleveren.

De beoordeling van de risico's van windturbines is uitgevoerd conform het Handboek risicozonering windturbines. Net als in het Bevi, dient het Plaatsgebonden Risico en het Groepsrisico beoordeeld te worden.

Plaatsgebonden Risico

Op basis van de generieke afstanden in het Handboek, wordt voor alle drie de dorpen en windturbines geconcludeerd dat de PR afstand niet over het plangebied reikt en dus geen knelpunt vormt.

Groepsrisico

Voor alle drie de dorpen en windturbines geldt dat het invloedsgebied in het kader van het GR, (die is voor een windturbine gelijk aan de maximale werpafstand bij overtoeren) wél over de plangebieden reikt. Echter, gezien de zeer lage trefkansen (circa 1×10⁻⁹/jaar) buiten de 150 meter (conform figuur 7 van bijlage B van het Handboek), gecombineerd met de lage personendichtheid in het plangebied én het gegeven dat geen

objecten met gevaarlijke stoffen in de nabijheid zijn, vormt het groepsrisico geen aandachtspunt.

Conclusie Windturbines

De windturbines vormen geen knelpunt voor de voorgenomen vaststelling van het bestemmingsplan

Inrichting met gevaarlijke stoffen (LPG-tankstation) op bedrijventerrein Wommels

LPG-tankstation

Op het bedrijventerrein Wommels is een LPG-tankstation gevestigd aan De Lange Baan 2. Een LPG-tankstation dient bij de vaststelling van een bestemmingsplan conform het Bevi beoordeeld te worden op het Plaatsgebonden Risico en het Groepsrisico.

Plaatsgebonden Risico

De omvang van de PR-contouren is opgenomen in tabel 1 van bijlage 1 van de Revi. De contouren bedragen 35 meter vanaf het Vulpunt, 25 meter van het reservoir en 15 meter vanaf de afleverzuil.

Binnen deze contouren zijn geen kwetsbare objecten gelegen, waardoor voldaan wordt aan de normen uit het Bevi met betrekking tot het PR. Wel zijn twee beperkt kwetsbare objecten gelegen binnen de contouren. Er is daarmee sprake van een afwijking van de richtwaarde van het PR. Aangezien het reeds bestaande en vergunde objecten zijn, is de situatie acceptabel.

Groepsrisico

Volgens het Bevi moet het groepsrisico verantwoord worden, aangezien er (beperkt) kwetsbare objecten binnen het invloedsgebied liggen. Het invloedsgebied conform de Revi bedraagt 150 meter, gemeten vanaf het vulpunt en het reservoir.

Als onderdeel van de verantwoording is het GR berekend (Antea Group BV, 16 maart 2020, projectnummer 0460871.100). Dit rapport is als bijlage 2 bij dit bestemmingsplan opgenomen.

Hieruit blijkt dat het groepsrisico een factor 0.54 van de oriëntatiewaarde bedraagt. Het plan voorziet niet in een toename van populatie en daarmee ook niet in een verandering van de hoogte van het GR.

Conclusie LPG-tankstation

Het LPG-tankstation vormt een aandachtspunt voor het Bestemmingsplan. In het kader van het PR wordt voldaan aan de normwaarde voor kwetsbare objecten, maar wordt afgeweken van de richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten. Aangezien het een reeds bestaande situatie is, die niet wijzigt als gevolg van de vaststelling van het bestemmingsplan, betreft het echter een acceptabele situatie.

Het LPG-tankstation veroorzaakt een Groepsrisico. De hoogte van het GR ligt beneden de oriëntatiewaarde. Aangezien de situatie niet verandert, betreft het een acceptabel GR. Hierbij wordt moet conform het advies van Brandweer Fryslân wel aandacht besteed worden aan de aspecten zelfredzaamheid en bestrijdbaarheid.

Transport van gevaarlijke stoffen over de weg (N359)

De provinciale weg N359 ligt op minder dan 200 meter van het Bedrijventerrein Wommels. Over deze weg vindt incidenteel transport van gevaarlijke stoffen plaats met een risico voor de omgeving.

Volgens het Besluit externe veiligheid transportroutes moet het PR en het GR van deze weg beoordeeld worden.

Plaatsgebonden risico

Voor de N359 zijn de stofcategorieën en aantal transporten geïnventariseerd in het rapport Fryslân vervoer gevaarlijke stoffen Actualisatierapport. Hieruit blijkt dat er voor

wat betreft gevaarlijke stoffen alleen stoffen van de categorieën LF1 en LF2 worden vervoerd. Volgens de Handleiding risicoanalyse Transport, bedraagt het invloedsgebied door deze stoffen maximaal 45 meter. Aangezien het plangebied op een grotere afstand dan 45 meter van de N359 ligt, ondervindt het plangebied hierdoor geen extern veiligheidsrisico.

Groepsrisico

Gelijk aan de beoordeling van het PR, is ook het GR geen aandachtspunt.

Conclusie transport over de N359

Op basis van het vervoerde gevaarlijke stoffen over de N359, vormt deze weg geen externe veiligheidsrisico voor het plangebied.

Advies Brandweer Fryslân

Brandweer Fryslân heeft op 26 februari 2020 een advies uitgebracht over dit bestemmingsplan.

De brandweer constateert in haar advies dat er geen knelpunten zijn met betrekking tot zelfredzaamheid en bestrijdbaarheid. Ze adviseert wel om te borgen dat er geen nieuwe verminderd zelfredzame functies mogelijk worden gemaakt binnen de invloedsgebieden van de risicobronnen. Met het conserverende karakter van het bestemmingsplan wordt hier aan voldaan.

Het volledige advies van de brandweer is opgenomen in bijlage 3 bij deze toelichting.

4.7.3 Conclusie

Externe veiligheid levert geen belemmeringen op om het bestemmingsplan 8 dorpen Noord en bedrijventerrein Wommels te actualiseren. De afwijking van de richtwaarde voor kwetsbare objecten door het LPG-tankstation en de hoogte van het groepsrisico dat berekend is, wordt voor dit bestemmingsplan verantwoord geacht. Brandweer Fryslân verlangt geen verdere maatregelen in het kader van zelfredzaamheid en bestrijdbaarheid.

4.8 Geluid

Wegverkeerslawaai

In de Wet geluidhinder (Wgh) is bepaald dat elke weg in principe een zone heeft waar aandacht aan geluidhinder moet worden besteed. De Wgh maakt onderscheid tussen geluidsgevoelige gebouwen/functies en niet-geluidsgevoelige gebouwen. Onder meer (bedrijfs)woningen zijn geluidsgevoelige gebouwen. Als geluidsgevoelige gebouwen binnen een zone bij een behorend bij een zoneplichtige weg worden geprojecteerd bij een bestemmingsplanprocedure, moet met een akoestisch onderzoek worden aangetoond dat voldaan wordt aan de voorkeurswaarde van 48 dB voor wegen. Wegen waar deze zone in principe niet geldt, zijn:

- Wegen die gelegen zijn binnen een als woonerf aangeduid gebied;
- Wegen waarvoor een maximumsnelheid geldt van 30 km/uur.

De wegen binnen het plangebied kennen geen wettelijke geluidszone, met uitzondering van de wegen op bedrijventerrein Wommels en de Froonackerdyk (Wiuwert). Ten aanzien van het aspect wegverkeerslawaai wordt opgemerkt dat dit bestemmingsplan conserverend van aard is en uitsluitend de bestaande (planologische) situatie opnieuw vastlegt. In hoeverre binnen het plangebied voldaan wordt aan de voorkeurswaarde of welke maatregelen genomen moeten worden om aan de voorkeurswaarde voor wegverkeerslawaai te kunnen voldoen, is in het kader van dit conserverende plan niet van belang. Er worden immers geen nieuwe geluidsgevoelige objecten of nieuwe

geluidsbronnen mogelijk gemaakt die nog niet aanwezig zijn, of te realiseren zijn op basis van geldende bestemmingsplannen en/of verleende vergunningen.

Industrielawaai

Rond bedrijven kan ook sprake zijn van lawaai. Hiervoor is de Wgh óf het Activiteitenbesluit van toepassing. Dit is afhankelijk van of sprake is van een geluidgezoneerd industrieterrein / bedrijventerrein, een regulier bedrijventerrein of individuele bedrijven.

In het kader van voorliggend bestemmingsplan zijn uitsluitend bedrijventerrein Wommels, de bedrijven in Wiuwert en het bouwbedrijf in Kûbaard relevant. De hiervoor genoemde terreinen/bedrijven zijn niet geluidzoneerd, waardoor voor de aanwezige bedrijven het Activiteitenbesluit geldt. Daarnaast is bedrijventerrein Wommels inwaarts gezoneerd, inhoudende dat de maximale milieucategorie is bepaald aan de hand van de afstand tot de dichtstbijzijnde woning. In paragraaf 4.2 (milieuzonering) is dit nader toegelicht. Het plan voorziet niet in ontwikkelingen en leidt dan ook niet tot aantasting van het woon- en leefklimaat van omwonenden. Andersom mag ervan worden uitgegaan dat de bestaande geluidsgevoelige objecten op voldoende afstand van bestaande bedrijvigheid zijn gesitueerd en daarmee geen extra belemmering vormen.

Spoorweglawaai

De Wgh is ook voor spoorwegen van toepassing. De voorkeurswaarde bedraagt daarbij 55 dB.

Nabij de kern Wiuwert is de spoorlijnverbinding Sneek-Leeuwarden gelegen. In artikel 1.4a van het Besluit geluidhinder is aangegeven dat een spoorweg die is aangegeven op de geluidplafondkaart een zone heeft die zich uitstrekt vanaf de as van de spoorweg tot de breedte naast de spoorweg, gemeten vanuit de buitenste spoorstaaf.

Nabij de kern Wiuwert bedraagt de hoogste geluidsproductieplafond 53,7 dB. Voor spoorlijnen met een geluidsproductieplafond lager dan 56 dB geldt een wettelijke geluidszone van 100 meter aan weerszijden van het spoor. In voorliggend geval bedraagt de afstand tussen de spoorlijn en het plangebied meer dan 100 meter. Akoestisch onderzoek is niet noodzakelijk, temeer dit bestemmingsplan geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk maakt.

4.9 Geur

Agrarische bedrijvigheid komt uitsluitend binnen de kernen van Waaksens, Rien, Itens en Hidaard voor. Daarnaast zijn diverse agrarische bedrijven nabij het plangebied aanwezig. Deze bedrijven zijn op voldoende afstand gesitueerd van geurgevoelige objecten gesitueerd. Daarbij legt het voorliggende bestemmingsplan uitsluitend de bestaande planologische situatie opnieuw vast. Dit leidt niet tot extra beperkingen voor omliggende agrarische bedrijven of een verslechtering van het woon- en leefklimaat ter plaatse van bestaande geurgevoelige objecten.

Op 23 januari 2009 is de 'Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Littenseradiel 2008' in werking getreden. Deze verordening is van rechtswege per 1 januari 2020 komen te vervallen.

Op basis van een geurverordening mogen verschillende agrarische bedrijven afwijken van de vaste afstanden uit de Wet geurhinder en veehouderij. Ten opzichte van geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom geldt een afstand van 50 meter. Buiten de bebouwde kom geldt een afstand van 25 meter. De geurverordening gaat vergezeld van een inventarisatielijst met adressen, waarop de genoemde afstanden van toepassing zijn. Dit betreft onder meer de agrarische bedrijven Buorren 4 en 8a te Hidaard en Buorren 1 te Waaksens.

Een aanpassing van de gemeentelijke geurverordening, waarin ook bedrijven uit de voormalige gemeente Littenseradiel worden opgenomen, is in voorbereiding.

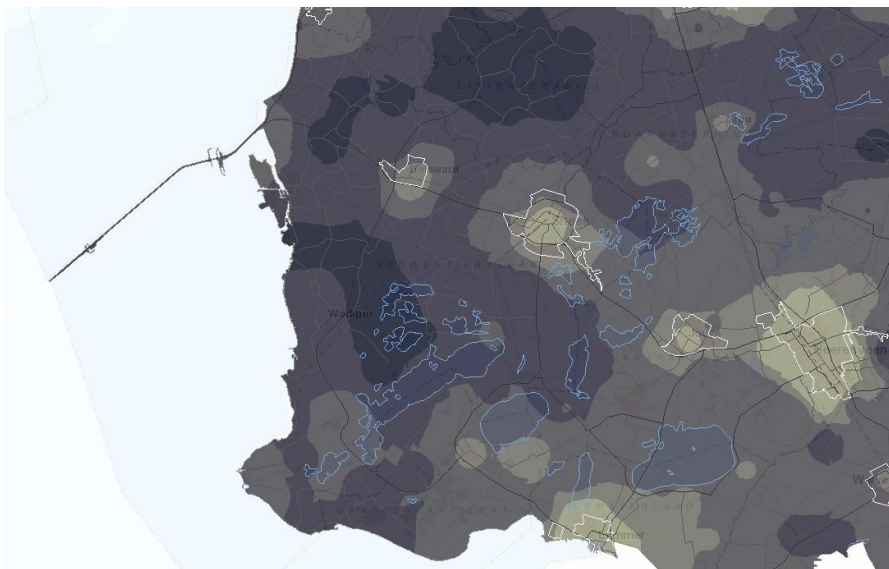
4.10 Kabels en leidingen

In het plangebied zijn geen relevante hoog- en laagspanningskabels aanwezig waarmee rekening gehouden moet worden. Uitsluitend bevinden zich binnen het plangebied een relevante hoofdwater- en rioolleiding. Deze zijn voorzien van de dubbelbestemmingen 'Leiding – Riool' en 'Leiding - Water' ter bescherming van de belangen behorende bij deze leidingen. De bij deze leidingen behorende belemmeringsstrook bedraagt 3 meter aan weerszijden van de leiding.

4.11 Lichthinder

In de provincie Fryslân is meer dan de helft van het grondgebied (56%) donker of erg donker. Op 87% van het grondgebied is de Melkweg nog te zien. De provincie Fryslân is één van de donkerste provincies. 15% van Fryslân is donkerder dan ieder ander gebied in Nederland, waar tot nu toe de hemelhelderheid gemeten is.

Op het aspect lichthinder is geen wettelijk toetsingskader van toepassing. Ook is er geen gemeentelijk beleid. Uit het oogpunt van de bescherming van ecologische- en landschapswaarden is het echter wenselijk om lichthinder zoveel mogelijk te voorkomen of in ieder geval zo veel mogelijk te beperken. Dit geldt met name voor gebieden waar het nog relatief donker wordt. Het gaat dan vooral om het buitengebied. De gemeente Súdwest-Fryslân wil dan ook graag dat initiatiefnemers aandacht besteden aan het aspect lichthinder zodat dit tot een minimum beperkt kan worden.

Figuur 14: Fragment hemelhelderheidskaart (Bron: Provincie Fryslân, 2014)

In het plangebied vinden geen nieuwe ontwikkelingen plaats. Een toename van lichthinder is dan ook niet aan de orde. Hierdoor is in het plan verder geen aandacht besteed aan het aspect lichthinder.

4.12 Luchtkwaliteit

Nederland heeft de Europese regels ten aanzien van luchtkwaliteit geïmplementeerd in de Wet milieubeheer. De wet is bedoeld om de negatieve effecten op de volksgezondheid aan te pakken door te hoge niveaus van luchtverontreiniging. De wet heeft ook tot doel mogelijkheden te creëren voor ruimtelijke ontwikkeling, ondanks overschrijdingen van de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit.

De Wet milieubeheer voorziet onder meer in een gebiedsgerichte aanpak van de luchtkwaliteit via het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). De programma-aanpak zorgt voor een flexibele koppeling tussen ruimtelijke activiteiten en milieugevolgen. Luchtkwaliteitseisen vormen onder de Wet milieubeheer geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen als:

- a. er geen sprake is van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde;
- b. een project, al dan niet per saldo, niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit leidt;
- c. een project 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging.

Dit bestemmingsplan geeft alleen een nieuwe juridische regeling aan de huidige situatie. Nieuwe ontwikkelingen die bijdragen aan een verslechtering van de luchtkwaliteit worden niet mogelijk gemaakt.

Bovendien zijn binnen de gemeente Súdwest-Fryslân geen knelpunten bekend voor de luchtkwaliteit.

4.13 Verkeer en parkeren

Dit bestemmingsplan voorziet uitsluitend in een actueel juridisch-planologisch kader voor de bestaande (planologische) situatie in het plangebied. In dit plan worden geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt die nog niet vervat zijn in een onherroepelijk bestemmingsplan of waarvoor anderszins een planologische procedure is afgerond of een vergunning is verleend. De in het plan opgenomen afwijkingsbevoegdheden en wijzigingsbevoegdheden zullen niet leiden tot een onevenredige aantasting van de verkeer- of parkeersituatie.

Vaststelling van dit bestemmingsplan leidt dan ook niet tot een verslechtering van de verkeer- of parkeersituatie in het plangebied.

4.14 Water

Waterwet

Binnen de Waterwet is het beheer van oppervlaktewater en grondwater geregeld en de wet verbetert de samenhang tussen ruimtelijke ordening en waterbeleid. Een watervergunning voor het uitvoeren van werkzaamheden aan een waterstaatswerk zal moeten worden aangevraagd bij de waterbeheerder, Wetterskip Fryslân. Een waterstaatswerk is een oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk.

Legger Wetterskip Fryslân

Het onderhoud en beheer van waterstaatswerken wordt uitgevoerd door de waterbeheerder; het Wetterskip Fryslân. Het Wetterskip heeft voor het beheer en onderhoud van de waterstaatswerken een Legger opgesteld. In de Legger worden de minimaal benodigde afmetingen van keringen beschreven om aan de veiligheidsnormen te voldoen. In de Legger wordt voor de wateren binnen het Wetterskip haar beheersgebied, de minimale eisen beschreven om een goede aan- en afvoer van water te realiseren. Naast het stellen van eisen aan de waterstaatswerken, vervult de Legger

een functie in de handhaving van verbodsbepalingen die staan beschreven in de Keur. Dit betekent dat het zonder toestemming van het waterschap verboden is om gebruik te maken van een waterstaatswerk, inclusief beschermingszones.

Wet ruimtelijke ordening en de Watertoets

Op basis van het Bro, moet een paragraaf worden opgenomen waarin wordt beschreven hoe er rekening is gehouden met de waterhuishouding binnen het bestemmingsplan. Voor de schriftelijke onderbouwing van de waterhuishouding binnen het bestemmingsplan, is gebruik gemaakt van de wettelijk verplichte 'Watertoets'. In de Watertoets wordt door het Wetterskip advies gegeven hoe om te gaan met de waterhuishouding, zodat deze wordt gewaarborgd. Bij ruimtelijke ontwikkelingen is het van belang dat het Wetterskip vroegtijdig betrokken wordt.

Watertoets

Voor dit bestemmingsplan is op 26 juli 2019 een watertoets aangevraagd via www.dewatertoets.nl. Hieruit blijkt dat voor dit bestemmingsplan de 'procedure geen waterschapsbelang' van toepassing is. De samenvatting van de watertoets is als bijlage 4 bij de toelichting opgenomen.

Bij het opstellen van de Watertoets is het Wetterskip van de geldende bestemmingsplannen en de huidige situatie uitgegaan. Hierbij is aangenomen dat geen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt, het plan betreft immers een actualisatie van de oude plannen. Wanneer sprake is van nieuwe ontwikkelingen in het plangebied, dan wordt hiervoor een nieuw wateradvies aangevraagd.

Toename verharding

Door ruimtelijke

ontwikkelingen neemt de hoeveelheid verhard oppervlak toe met als gevolg een versnelde afvoer van hemelwater. Het is nodig om deze versnelde afvoer te compenseren om de waterberging in een gebied in stand te houden. Dit geldt ook voor toevoegen van oppervlakteverharding die wel past binnen het bestemmingsplan, maar waarvan de grond al meer dan vijf jaar braak ligt en waar in het verleden niet voor gecompenseerd is.

Het is verboden zonder watervergunning neerslag versneld tot afvoer te laten komen indien daarbij meer dan 200 m² onverharde grond in stedelijk gebied en 1500 m² in landelijk gebied wordt bebouwd of verhard. Er geldt een vrijstelling van de vergunningsplicht wanneer wordt voldaan aan de compensatieregels. De meest voorkomende manier van compenseren is het graven van extra oppervlaktewater. Bij het graven van extra oppervlaktewater is onderstaande tabel van toepassing. Uiteraard is het toepassen van alternatieve maatregelen in het plan ook mogelijk. Afhankelijk van de maatregel kunnen andere normen gelden dan vermeld in het onderstaande tabel.

Gebied	Stedelijk (>200 m ²)	Landelijk (>1.500 m ²)
Boezem	5%	5%
Polder	10%	10%
Vrij afstromend	Maatwerk mogelijk	Maatwerk mogelijk

Indien er niet wordt gecompenseerd door extra oppervlaktewater te graven waarbij onderstaande percentages worden gehanteerd of indien er geen overeenstemming plaatsvindt in de watertoetsprocedure over alternatieve maatregelen dan dient een watervergunning bij het waterschap te worden gevraagd.

Ruimtelijke adaptatie

Om ook in de toekomst prettig te kunnen wonen, werken en recreëren moeten steden en dorpen ingericht worden met het oog op de toekomst. Het is belangrijk kansen te benutten om het gebied klimaat robuust in te richten. Zo is het mogelijk om het bebouwd gebied beter bestand te maken tegen hevige regenbuien, periodes van droogte en hitte en de gevolgen van een mogelijke overstroming. Voor veel maatregelen geldt bovendien dat ze kosteneffectief zijn, als ze maar in een vroeg stadium in het planvormingsproces worden meegenomen. Meer informatie hierover is te vinden op De Friese klimaatatlas: www.frieseklimaatatlas.nl.

Conclusie

Het Wetterskip Fryslân is akkoord met de inhoud van voorliggend bestemmingsplan. Voor het aspect water zijn geen belemmeringen binnen het bestemmingsplan. Bij nieuwe ontwikkelingen binnen het plangebied moet opnieuw een watertoets uitgevoerd en/of een wateradvies aangevraagd worden.

HOOFDSTUK 5 Juridische toelichting

5.1 Inleiding

Het bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding (plankaart), planregels en deze plantoelichting. De verbeelding en planregels vormen samen het juridische deel van het bestemmingsplan. Deze vormen het juridisch instrumentarium voor het regelen van het gebruik van gronden en bebouwing. In de regels worden de mogelijkheden in artikelen vastgelegd. Op de verbeelding worden de bestemmingen, bouw- en gebruiksmogelijkheden per locatie aangeduid. Het bestemmingsplan is opgesteld in aansluiting op de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2012.

In dit hoofdstuk wordt de juridische systematiek van het bestemmingsplan toegelicht. Ook wordt een beschrijving per bestemming en een toelichting op de algemene bepalingen en de overgangs- en slotbepalingen gegeven.

5.2 Planregels

In deze paragraaf wordt de algemeen gehanteerde indeling van de bestemmingsregels aan de orde gesteld. Deze ziet er als volgt uit:

Hoofdstuk 1: Inleidende regels

- Begrippen
- Wijze van meten

Hoofdstuk 2: Bestemmingsregels

- Bestemmingen
- Dubbelbestemmingen

Hoofdstuk 3: Algemene regels

- Antidubbeltelregel
- Algemene bouwregels
- Algemene gebruiksregels
- Algemene aanduidingsregels
- Algemene afwijkingsregels
- Algemene wijzigingsregels
- Overige regels

Hoofdstuk 4: Overgangs- en slotregels

- Overgangsrecht
- Slotregel

5.2.1 Inleidende regels

Dit onderdeel bestaat uit de begrippen en de wijze van meten. In de begripsomschrijving wordt aangegeven wat in de regels onder bepaalde begrippen moet worden verstaan. De gemeente Súdwest-Fryslân heeft een standaardbegrippenlijst waarvan alleen in uitzonderingsgevallen mag worden afgeweken. In het bestemmingsplan worden alleen de begrippen opgenomen die van toepassing zijn op het plan.

Ook de wijze van meten zal in het bestemmingsplan worden beschreven.

5.2.2 Bestemmingsregels

Een bestemming is een omschrijving van aan de grond toegekende functies, zoals wonen, bedrijven, groenvoorzieningen, etc. In de bestemmingsregel wordt aangegeven waarvoor en – wanneer nodig - hoe de betreffende gronden mogen worden gebruikt en bebouwd. Voor de bevordering van de leesbaarheid en de raadpleegbaarheid moet een vaste volgorde worden gehanteerd. Voor zover het voor het betrokken bestemmingsplan van toepassing is, geldt dit voor alle soorten bestemmingen, zoals bestemmingen, dubbelbestemmingen, uit te werken bestemmingen en voorlopige bestemmingen.

In de bestemmingsplan van de gemeente Súdwest-Fryslân zijn verschillende bestemmingen te onderscheiden. Aan deze bestemmingen zijn bepaalde regelingen gekoppeld, zoals de bestemmingsomschrijving, bouwregels, gebruik, etc. . De volgende indelingen worden bij de gemeente Súdwest-Fryslân gebruikt voor het opstellen van bestemmingsregels.

Artikel (nummer) Bestemmingsnaam

Bestemmingsomschrijving

In de bestemmingsomschrijving wordt een nadere omschrijving gegeven van de aan de gronden toegekende functie(s). De bestemmingsomschrijving is voornamelijk functioneel, maar bevat ook enkele inrichtingsaspecten.

Bouwregels

In de bouwregels worden de bebouwingsbepalingen voor alle bouwwerken geregeld. Het gaat daarbij onder meer om oppervlakten, hoogten en afstanden ten opzichte van naburige functie(s).

Nadere eisen

Wanneer nodig worden nadere eisen gesteld voor bepaalde kwalitatief omschreven criteria, zoals woonsituatie, straat- en bebouwingsbeeld en verkeersveiligheid. De nadere eisen bieden de mogelijkheid om sturend op te treden wanneer dit nodig is in concrete situaties in het kader van het verlenen van een omgevingsvergunning. De nadere eisen worden meestal gesteld aan de plaats en de afmeting van bebouwing. Om deze reden en omdat het gaat om een aanvulling op een basiseis, volgt dit onderdeel op de bouwregels.

Specifieke gebruiksregels

In dit onderdeel wordt aangegeven welke vormen van gebruik in ieder geval strijdig zijn met de bestemming. Niet alle mogelijke strijdige gebruiksvormen worden genoemd, maar vooral die, waarvan het niet meteen duidelijk is of deze in strijd is met de bestemming.

Afwijken van de gebruiksregels

Hier is aangegeven of en in hoeverre kan worden afgeweken van de gebruiksregels. De voorwaarden moeten objectief begrensd zijn.

Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde of van werkzaamheden

Voor het uitvoeren van bepaalde werken en/of werkzaamheden, zoals graven of planten, vereist de gemeente hierin dat een vergunning wordt verleend, voordat hiermee wordt gestart. Ook kunnen deze werken/werkzaamheden worden verboden. Dit is bedoeld om aanwezige waarden (cultuurhistorie, landschap etc.) te beschermen. In dit onderdeel staat wanneer een vergunning nodig is en welke voorwaarden hieraan zijn gesteld.

Omgevingsvergunning voor slopen

Volgens artikel 3.3 Wro kan in het bestemmingsplan worden bepaald, dat het verboden is om binnen een bij dat plan aangegeven gebied zonder of in afwijking van een vergunning van burgemeester en wethouders bouwwerken te slopen. In dit onderdeel staat wanneer een vergunning nodig is en welke voorwaarden hieraan kunnen worden gesteld. Het gaat meestal over gebouwen die niet zijn aangewezen als rijks-, provinciale of gemeentelijke monumenten. Op de verbeelding zijn deze panden voorzien van een aanduiding.

Wijzigingsbevoegdheid

Wijzigingsbevoegdheden kunnen gaan over het wijzigen van een functie of van bebouwing. Bij een wijziging van de functie wordt opgenomen naar welke bestemming de wijziging kan plaatsvinden. Het is niet noodzakelijk om in de wijziging aan te geven welke regels van toepassing zijn. De regels zijn automatisch gekoppeld aan de bestemming waarin wordt gewijzigd, behalve in het geval van wijziging in een bestemming die nog niet in het plan zit of als een wijziging in meerdere bestemmingen mogelijk is. In het eerste geval kunnen de randvoorwaarden in de wijzigingsbevoegdheid zelf worden opgesomd. Hieraan moet bij wijziging worden voldaan. De wijziging die over meerdere bestemmingen plaatsvindt is vaak aangeduid op de verbeelding en geregeld in de algemene wijzigingsregels.

5.2.3 Algemene regels

Hierin staan de regelingen over de afstemming met andere regelgeving (waaronder een anti-dubbeltelbepaling) en de afwijkingsregels en/of wijzigingsbevoegdheden. De stedenbouwkundige bepalingen (bijvoorbeeld parkeerbepaling) die vroeger waren opgenomen in de Bouwverordening worden in dit hoofdstuk als algemene bouwregels opgenomen. De algemene regels gelden voor alle bestemmingen, tenzij ze gekoppeld zijn aan een specifieke aanduiding, bijvoorbeeld bij een geluidzone rond een industrieterrein.

5.2.4 Overgangs- en slotregel

Voor de overgangsregels wordt verwezen naar het Besluit ruimtelijke ordening. Hierbij wordt per 1 oktober 2010 de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in acht te nemen. De formulering van de overgangs- en slotregels is vastgelegd in de landelijke Standaard voor Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP).

5.3 Procedure

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) staan de regels voor de bestemmingsplanprocedure. De procedure bestaat uit de volgende onderdelen:

Vorbereiding

- De gemeente bekijkt de bestaande situatie en de mogelijke (ruimtelijke) ontwikkelingen in het gebied waarvoor het bestemmingsplan geldt.
- Er wordt een nieuw voorontwerpbestemmingsplan gemaakt.
- Het voorontwerp wordt toegestuurd aan diverse besturen en diensten, zoals het Rijk, de Provincie en het Waterschap. Zij kunnen hun reactie geven op het bestemmingsplan.
- Het bestemmingsplan wordt eventueel ook voor inspraak ter inzage gelegd. Iedereen kan dan binnen zes weken een reactie geven.
- Burgemeester en wethouders (B&W) geven een reactie op de overleg- en inspraakreacties.

Ontwerp

- B&W verwerken de overleg- en inspraakreacties in een ontwerpbestemmingsplan.
- Het ontwerpbestemmingsplan wordt zes weken ter inzage gelegd. Iedereen kan dan een zienswijze indienen.
- B&W geven een reactie op de ingediende zienswijzen in een zienswijzennota.

Vaststelling

De gemeenteraad stelt de zienswijzennota en het ontwerpbestemmingsplan, met of zonder wijzigingen, vast. Dit moet binnen een periode van ten hoogste 12 weken na de termijn van inzage van het ontwerp gebeuren.

Beroep

- Na de vaststelling van het bestemmingsplan maakt de gemeenteraad het vaststellingsbesluit bekend en legt het vastgestelde bestemmingsplan zes weken ter inzage.
- Als de Provincie of het Rijk een zienswijze hebben ingediend die door de gemeenteraad niet volledig is overgenomen of als de gemeenteraad het bestemmingsplan gewijzigd heeft vastgesteld, moet de bekendmaking en terinzagelegging binnen zes weken na vaststelling gebeuren.
- Uiterlijk zes weken na bekendmaking van het vaststellingsbesluit kan er beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (AbRvS).
- Indien het bestemmingsplan ongewijzigd is vastgesteld en er gehoor is gegeven aan zienswijzen van de Provincie en het Rijk wordt het vaststellingsbesluit door de gemeenteraad bekendgemaakt en het bestemmingsplan ter inzage gelegd. Dit moet binnen twee weken gebeuren.

Terinzagelegging

Bij de onderdelen Ontwerp en Beroep moet het plan ter inzage worden gelegd. Voor een voorontwerpbestemmingsplan is dit niet verplicht en kan het dus voorkomen dat deze niet ter inzage wordt gelegd.

Voor de bekendmaking van een plan plaatsen B&W een publicatie. Dit gebeurt in het Gemeenteblad en/of de Staatscourant. Hierin staat onder andere vermeld óf en binnen welke periode er gereageerd kan worden en waar deze reactie naartoe gestuurd moet worden.

De publicaties staan de op de website www.officielebekendmakingen.nl. Op de gemeentelijke website www.gemeentesudwestfryslan.nl staat ook een link naar deze website.

5.4 Toelichting op de bestemmingen

In deze paragraaf wordt een toelichting op de juridische regels van het plan gegeven. Voor de verschillende bestemmingen wordt aangegeven welke doeleinden worden nagestreefd. Ook is aangegeven op welke gronden de verschillende bestemmingen van toepassing zijn. Naast de directe bestemmingen gelden er ook een aantal gebieds- en functieaanduidingen.

5.4.1 Agrarisch

De bestemming 'Agrarisch' is gelegd op agrarische percelen en agrarische bedrijven in het plangebied. Dit houdt in dat deze gronden mogen worden gebruikt voor grasland akkerbouw, tuinbouwgrond en daarbij behorende grondgebonden agrarische bedrijven. Gebouwen en bedrijfswoningen moeten binnen het bouwvlak worden gebouwd.

5.4.2 Bedrijf

De bestemming 'Bedrijf' is gelegd op aanwezige individuele bedrijven en kleinere bedrijfsterreinen in het plangebied. Binnen de bestemming 'Bedrijf' mogen alleen bedrijven in de milieucategorieën 1 en 2 worden gevestigd. Daar waar op de verbeelding een functie specifiek is aangeduid zijn bedrijven in zwaardere milieucategorieën toegestaan.

Bedrijfsgebouwen moeten in het aangegeven bouwvlak worden gebouwd. Bestaande bedrijfswoningen zijn op de verbeelding aangeduid en alleen daar toegestaan. Op die manier kan de milieusituatie rondom de woningen gehandhaafd blijven en worden (omliggende) bedrijven niet in hun bedrijfsvoering beperkt.

5.4.3 Bedrijf - Nutsvoorziening

De bestemming 'Bedrijf - Nutsvoorziening' is gelegd op de aanwezige nutsvoorzieningen in het plangebied. Deze bestemming is specifiek bedoeld voor nutsvoorzieningen die gelet op de omvang niet zonder omgevingsvergunning mogen worden gebouwd. De gebouwen moeten binnen het aangegeven bebouwingsvlak worden gebouwd. De afmetingen van de nutsvoorzieningen zijn afgestemd op de bestaande situatie.

5.4.4 Bedrijventerrein

De bestemming 'Bedrijventerrein' is gelegd op het aanwezige bedrijventerrein in Wommels. Binnen de bestemming 'Bedrijventerrein' mogen bedrijven in de milieucategorieën 1 en 2 worden gevestigd. Ter plaatse van de aanduiding 'bedrijven milieucategorie 1 t/m [x]' mogen bedrijven tot en met categorie [x] worden gevestigd. Daar waar op de verbeelding de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijventerrein

afwijkende milieucategorie' staat, zijn bedrijven in zwaardere milieucategorieën toegestaan. Tot slot zijn bestaande bedrijven in de bestaande milieucategorieën toegestaan. Dit zijn vaak specifieke bedrijven die niet passen in de opgenomen bedrijvenlijst, maar wel aanvaardbaar zijn op het bedrijventerrein. Het gaat onder meer om een woonwinkel, een dierenarts en een sportschool.

Bedrijfsgebouwen moeten in het aangegeven bouwvlak worden gebouwd. Bestaande bedrijfswoningen zijn op de verbeelding aangeduid en alleen daar toegestaan. Op die manier kan de milieusituatie rondom de woningen gehandhaafd blijven en worden (omliggende) bedrijven niet in hun bedrijfsvoering beperkt.

5.4.5 Groen

De bestemming 'Groen' is gelegd op de aanwezige groenstroken, plantsoenen en parken al dan niet met daarin aanwezig water in het plangebied. Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd. De hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 3,00 m bedragen, met uitzondering van straatmeubilair dat ten hoogste 9,00 m hoog mag zijn.

5.4.6 Horeca

De bestemming 'Horeca' is gelegd op aanwezige horecavoorzieningen in het plangebied. Binnen de bestemming 'Horeca' mogen alleen horecabedrijven in de horecacategorie 2 worden gevestigd. De gebouwen moeten in het aangegeven bebouwingsvlak worden gebouwd.

5.4.7 Kantoor

De bestemming 'Kantoor' is gelegd op het aanwezige kantoor aan de Labadistendyk 2 in Wiuwert. Binnen de bestemming 'Kantoor' mogen alleen kantoren, al dan niet in combinatie met aan de kantoorfunctie ondergeschikte dienstverlening, worden gevestigd. De gebouwen moeten in het aangegeven bebouwingsvlak worden gebouwd.

5.4.8 Maatschappelijk

De bestemming 'Maatschappelijk' is gelegd op de aanwezige maatschappelijke voorzieningen in het plangebied. Binnen de bestemming 'Maatschappelijk' mogen alleen maatschappelijke voorzieningen worden gevestigd. Daar waar op de verbeelding een aanduiding 'begraafplaats' is aangegeven, is de aanwezigheid van een begraafplaats toegestaan. De gebouwen moeten in het aangegeven bouwvlak worden gebouwd.

5.4.9 Recreatie en Recreatie - Kampeerterrein

In en bij de dorpen in het plangebied zijn verschillende recreatieve en toeristische voorzieningen aanwezig. In het bestemmingsplan hebben deze, afhankelijk van de recreatieve functie en het doel, een recreatiebestemming gekregen. In het onderstaande schema is het onderscheid tussen de verschillende bestemmingen aangegeven:

<i>Bestemming</i>	<i>Functie / Doel</i>
Recreatie	Een ijsbaan in Wommels met bijbehorende voorzieningen.
Recreatie – Kampeerterrein	Een kampeerterrein, het uitoefenen van een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering en dagrecreatieve

	voorzieningen met de daarbij behorende gebouwen en voorzieningen in Reahûs
--	--

Gebouwen zijn uitsluitend toegestaan wanneer een bouwvlak op de verbeelding is opgenomen, met dien verstande dat er mogelijkheden zijn voor het bouwen van gebouwen van beperkte omvang buiten het bouwvlak. De maatvoering is op de verbeelding aangegeven en gebaseerd op de bestaande (planologische) situatie.

5.4.10 Sport

De bestemming 'Sport' is gelegd op de aanwezige sportvoorzieningen in het plangebied. Binnen de bestemming 'Sport' zijn alleen sport- en speelterreinen toegestaan, waarbij het kan gaan om veldsport en gebouwen voor sport (bijvoorbeeld een sportzaal). De bij de sportvoorziening horende andere functies zijn ondergeschikt mogelijk.

De gebouwen moeten in het aangegeven bouwvlak worden gebouwd. De afmetingen zijn op de verbeelding aangeduid, omdat deze per gebouw verschillen. De specifiek bij sport horende bouwwerken als een ballenvanger zijn bij recht toegestaan en niet gekoppeld aan een bouwvlak of aanduiding. Dit maakt de exacte inrichting van de sportvoorzieningen flexibel.

5.4.11 Tuin

De bestemming 'Tuin' is gegeven aan de voortuinen van de woningen in het plangebied. Binnen deze bestemming mogen, in verband met de kwaliteit van het straat- en bebouwingsbeeld, geen gebouwen of overkappingen worden gebouwd.

Een uitzondering hierop vormt de bouw van een erker of tochtportaal die bij recht mogelijk zijn. De afmetingen en locatie van de mogelijk gemaakte bouwwerken zijn bepaald in de regels, om te garanderen dat deze bouwdelen ondergeschikt blijven aan het hoofdgebouw. Bouwwerken, als lage hekwerken, zijn ook toegestaan. Daarbij is de hoogte afhankelijk van het type bouwwerk. Dit is opgenomen in de regels.

5.4.12 Verkeer en Verkeer - Verblijf

De wegen, fiets- en voetpaden en daaraan grenzende parkeerplaatsen zijn geregeld in twee verkeersbestemmingen, namelijk 'Verkeer' en 'Verkeer - Verblijf'. De bestemmingen maken beide verkeersvoorzieningen mogelijk. De bestemming 'Verkeer' is vooral gericht op de verkeersdoorstroming en ligt dan ook vooral op hoofdontsluitingsroutes. De bestemming 'Verkeer - Verblijf' heeft naast de verkeersfunctie ook een nadrukkelijke verblijfsfunctie. Bij de wegen horen onder meer ook groenvoorzieningen en water. Specifieke voorzieningen en/of bouwwerken zijn aangeduid om ze mogelijk te maken binnen deze bestemming.

Gebouwen zijn niet toegestaan. Bouwwerken ten behoeve van de verkeersfunctie zijn bij recht mogelijk. De afmetingen van alle bouwwerken in de bestemming zijn in de regels opgenomen en gebaseerd op de veel voorkomende afmetingen van deze bouwwerken.

5.4.13 Water

De bestemming 'Water' is gegeven aan alle van betekenis zijnde waterlopen en de daarbij horende voorzieningen zoals oeverstroken, bermen, beplanting en groenvoorzieningen.

Binnen deze bestemming mogen geen gebouwen worden gebouwd. Een brug en andere specifiek functies en bouwwerken zijn alleen toegestaan wanneer deze specifiek zijn aangeduid. In het plangebied zijn enkele wateren aanwezig die vallen onder de Keur van

het Wetterskip Fryslân. Voor werkzaamheden aan deze watergangen, inclusief de bruggen daarover, is een ontheffing van het Wetterskip nodig.

5.4.14 Wonen

De bestemming 'Wonen' is gelegd op de percelen in het plangebied waarop wonen de hoofdfunctie is. De woonfunctie is de hoofdfunctie binnen deze bestemming. Naast de hoofdfunctie wonen, is het in een woning onder voorwaarden mogelijk een aantal beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten uit te oefenen. Deze activiteiten zijn altijd ondergeschikt aan de woning. In een enkel geval is echter ook sprake van een naast de functie bestaande functie (gelijkwaardig). Daarbij kan het gaan om detailhandel, een pension of een praktijkruimte. In die gevallen is een aanduiding opgenomen om deze functie mogelijk te maken.

Voor de bouwvlakken is in dit bestemmingsplan zo veel mogelijk een gestandaardiseerde regeling opgenomen. De bouwvlakken liggen (waar mogelijk) op 3 meter van de zijdelingse perceelsgrens en hebben een diepte van 15 meter. Om te voorkomen dat de woningen te groot worden mag de oppervlakte van het hoofdgebouw maximaal 150 m² bedragen. De overige afmetingen van de woningen zijn zo veel mogelijk aangeduid op de verbeelding, omdat deze in het dorpsbeeld variëren. Uitgangspunt is de bestaande (planologische) situatie opnieuw vast te leggen.

Naast hoofdgebouwen zijn ook bijbehorende bouwwerken toegestaan. In totaal mogen de bijbehorende bouwwerken maximaal 90% van de oppervlakte van het hoofdgebouw bedragen met een maximum van 100 m². Het bij de woning behorende erf mag daarbij voor maximaal 50% worden bebouwd. In afwijking van het vorenstaande is altijd 50 m² aan bijbehorende bouwwerken toegestaan. Bijbehorende bouwwerken zijn over het algemeen ondergeschikt aan de hoofdgebouwen, dit is vertaald in de toegestane afmetingen van de bebouwing. De goot- en bouwhoogte zijn daarbij wel zo veel mogelijk gestandaardiseerd, waarbij rekening is gehouden met de vergunningvrije mogelijkheden en de voorwaarden vanuit het Bouwbesluit.

Voor dakopbouwen is een specifieke regeling opgenomen. Deze regeling is gebaseerd op het afwijkingenbeleid van de gemeente. In dit bestemmingsplan is een dakopbouw bij recht mogelijk gemaakt, waardoor veel minder afwijkingen nodig zijn.

5.4.15 Wonen - Woonboerderij

De bestemming 'Wonen - Woonboerderij' is gelegd op de aanwezige voormalige boerderijen in het plangebied. De woonfunctie is de hoofdfunctie binnen deze bestemming. Binnen deze bestemming is het onder voorwaarden mogelijk een aantal beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten in de woning uit te oefenen. Per boerderij is maximaal het bestaande aantal woningen toegestaan. Ook eventueel aanwezige andere functies zijn aangeduid, waarmee deze functies in of bij de betreffende woning mogelijk worden.

Door middel van de bouwvlakken op de plankaart is de locatie van de hoofdgebouwen vastgelegd. Naast hoofdgebouwen zijn ook bijbehorende bouwwerken toegestaan. In totaal mogen de bijbehorende bouwwerken maximaal 90% van de oppervlakte van het hoofdgebouw bedragen met een maximum van 100 m². Het bij de woning behorende erf mag daarbij voor maximaal 50% worden bebouwd. In afwijking van het vorenstaande is altijd 50 m² aan bijbehorende bouwwerken toegestaan.

5.4.16 Leiding - Riool

Grotere rioolleidingen in het plangebied hebben de bestemming 'Leiding - Riool'. Voor de afvoer van rioolwater moeten deze leidingen beschermd worden. De bestemming ligt dan

ook over een strook van 3 meter aan weerszijden van de leiding, waarin onder meer bouwen en graafwerkzaamheden niet zonder meer mogelijk zijn. Overleg met de leidingbeheerder is nodig wanneer omgevingsvergunningplichtige activiteiten binnen de bestemming nodig zijn. Pas na advies van de leidingbeheerder kan hiervoor vergunning worden verleend.

5.4.17 Leiding - Water

Grotere waterleidingen in het plangebied hebben de bestemming 'Leiding - Water'. Voor de aanvoer van water moeten deze leidingen beschermd worden. De bestemming ligt dan ook 3 meter aan weerszijden van de leiding, waarin onder meer bouwen en graafwerkzaamheden niet zonder meer mogelijk zijn. Overleg met de leidingbeheerder is nodig wanneer omgevingsvergunningplichtige activiteiten binnen de bestemming nodig zijn. Pas na advies van de leidingbeheerder kan hiervoor vergunning worden verleend.

5.4.18 Waarde - Archeologie 1 en 2

Op de gemeentelijke Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (gemeentelijke FAMKE) zijn de gebieden aangegeven met een hoge archeologische waarde (advies op de FAMKE: "streven naar behoud" en "waarderend onderzoek") en archeologische verwachtingsgebieden (advies op de FAMKE: karterend onderzoek en quickscan) aangegeven. Voor de archeologische verwachtingsgebieden gelden verschillende beleidsadviezen die zijn terug te vinden op de FAMKE.

De dubbelbestemming 'Waarde - archeologie 1' wordt gehanteerd voor terreinen of gebieden die op de FAMKE het advies 'streven naar behoud' en 'waarderend onderzoek' hebben meegekregen, dus de bekende archeologisch waardevolle terreinen. De dubbelbestemming 'Waarde - archeologie 2' wordt gehanteerd voor gebieden die op de FAMKE het advies 'karterend onderzoek' en 'quickscan' hebben gekregen en daarom de gebieden met een archeologische verwachtingswaarde. Beide dubbelbestemmingen gelden onvoorwaardelijk voor alle onderliggende gronden.

5.4.19 Waarde - Beschermd gezicht

De dubbelbestemming 'Waarde - Beschermd gezicht' is gegeven aan het in het plangebied aanwezige rijksbeschermd dorpsgezicht (kern Rien). De regeling is bedoeld om het dorpsgezicht te beschermen en laat dan ook maar beperkt (bouw)werken en/of werkzaamheden toe. De waardering van dit beschermd gezicht is opgenomen in het daarbij horende aanwijzingsbesluit (zie ook bijlage 3 bij de regels).

5.4.20 Algemene aanduidingsregels

Veiligheidszone - lpg

Rondom de in het plangebied aanwezige risicovolle inrichtingen horend bij het LPG tankstation (bedrijventerrein Wommels) is ter plaatse van de plaatsgebonden risicocontour 10^{-6} een aanduiding "veiligheidszone - lpg" opgenomen. Binnen deze zone mogen geen kwetsbare objecten worden gebouwd. Zo wordt de veiligheid rondom de risicovolle inrichtingen gegarandeerd. In de regels hiervoor is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen die het mogelijk maakt de aanduiding te wijzigen of verwijderen als de situatie daarvoor aanleiding geeft.

Overige zone - dijken

Ter plaatse van de aanduiding overige zone - dijken zijn de gronden, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de bescherming van het voor het betreffende dijkgedeelte kenmerkende breedte- en hoogteprofiel.

Er is een vergunningstelsel opgenomen voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, of van werkzaamheden.

HOOFDSTUK 6 Uitvoerbaarheid

6.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Overeenkomstig artikel 3.1.1. van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) moet over een bestemmingsplanprocedure overleg plaatsvinden met verschillende adviespartners en overheden. Het voorontwerpbestemmingsplan is opgestuurd naar een aantal vaste overleg- en adviesinstanties. Twee instanties hebben een reactie ingediend, die in de Reactienota Overleg zijn voorzien van een gemeentelijk antwoord. De reactienota is opgenomen als bijlage 5 bij dit bestemmingsplan.

Inspraak

Bij actualisatie is het uitgangspunt dat de opzet en het beleid ten aanzien van het plangebied grotendeels gehandhaafd blijft. Daarom heeft het bestemmingsplan op grond van de inspraakverordening van de gemeente Súdwest-Fryslân niet ter inzage gelegen voor inspraak.

Zienswijzen

Het ontwerpbestemmingsplan en de bijbehorende stukken hebben met ingang van 30-10-2020 tot en met 10-12-2020 ter inzage gelegen. Er zijn drie zienswijzen binnengekomen. De reactie van de gemeente op deze zienswijze is opgenomen in Bijlage 6. De binnengekomen zienswijzen geven aanleiding tot het gewijzigd vaststellen van het bestemmingsplan.

6.2 Economische uitvoerbaarheid

Voor de uitvoerbaarheid van het plan is het van belang te weten of het economisch uitvoerbaar is. De economische uitvoerbaarheid wordt enerzijds bepaald door de exploitatie van het plan (financiële haalbaarheid) en anderzijds door de wijze van kostenverhaal van de gemeente (grondexploitatie).

Financiële haalbaarheid

Het doel van dit bestemmingsplan is het bieden van een actueel juridisch-planologische regeling. In het bestemmingsplan worden dan ook geen ontwikkelingen mogelijk gemaakt waarvoor de financiële haalbaarheid aangetoond moet worden. Er is geen sprake van te maken uitvoeringskosten. De kosten voor het opstellen van een bestemmingsplan komen voor rekening van de gemeente. De raad heeft hiervoor in de begroting een bedrag beschikbaar gesteld. De kosten worden hieruit gedekt. Het plan is daarmee financieel haalbaar.

6.3 Grondexploitatie

Doel van de in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) opgenomen grondexploitatie-regeling is het bieden van ruimere mogelijkheden voor het kostenverhaal en het creëren van meer sturingsmogelijkheden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de publiekrechtelijke weg via een exploitatieplan en de privaatrechtelijke weg in de vorm van overeenkomsten. In het geval van een exploitatieplan kan de gemeente, naast het kostenverhaal, eisen en regels stellen voor de desbetreffende gronden,

(woning)bouwcategorieën en fasering. Bij de privaatrechtelijke weg worden dergelijke afspraken in een (anterieure) overeenkomst vastgelegd.

Dit bestemmingsplan staat geen nieuwe bouwmogelijkheden toe, die zijn opgenomen als een bouwplan in de zin van artikel 6.2.1. van het Bro. Het vaststellen van een exploitatieplan is daarom niet nodig.

Bijlage bij de toelichting

Bijlage 1   Advies FUMO

Bijlage 2

Groepsrisico LPG-tankstation

Bijlage 3

Advies brandweer

Bijlage 4

Watertoets

Bijlage 5

Reactienota vooroverleg

Bijlage 6

Reactienota zienswijzen